

DOI CRONICI

Introducere

„Cartea 2 Cronici schițează disciplina lui Dumnezeu, bazată pe promisiunile Sale necondiționate. Perioada de 427 de ani pe care o parcurge prezintă domniile a nouăsprezece regi ai regatului Iuda. Șapte au fost buni, fiind asemuiți cu David; zece au fost regi răi, asemuiți cu Israel sau Ieroboam; doi au fost buni, dar s-au transformat în regi răi, respectiv Solomon și Ioaș. Vedem aici disciplina care se transformă în judecată.”

– John Heading

Pentru Introducere, a se vedea 1 Cronici.

SCHIȚA

I. ÎMPĂRĂȚIA LUI SOLOMON (cap. 1–9)

- A. Închinăciunea, înțelepciunea și bogăția lui Solomon (cap. 1)
- B. Pregătirea, construirea și dedicarea templului de către Solomon (cap. 2–7)
Excurs pe tema aparentelor discrepante
- C. Solomon în toată splendoarea sa (8:–9:28)
- D. Moartea lui Solomon (9:29-31)

II. DIVIZAREA ÎMĂRĂȚIEI (cap. 10)

III. REGATUL IUDA (11:1–36:19)

- A. Regele Roboam (cap. 11, 12)
- B. Regele Abiia (cap. 13)
- C. Regele Asa (cap. 14–16)
- D. Regele Iehosafat (cap. 17–20)
- E. Regele Iehoram (cap. 21)
- F. Regele Ahazia (22:1-9)
- G. Uzurparea reginei Atalia (22:10–23:21)
- H. Regele Ioaș (cap. 24)
 - I. Regele Amazia (cap. 25)
 - J. Regele Uzia (cap. 26)
 - K. Regele Iotam (cap. 27)
 - L. Regele Ahaz (cap. 28)
- M. Regele Ezechia (cap. 29–32)
- N. Regele Manase (33:1-20)
- O. Regele Amon (33:21-25)
- P. Regele Iosia (cap. 34, 35)
- Q. Regele Iehoahaz (36:1-3)
- R. Regele Iehoiachim (36:4-8)
- S. Regele Iehoiachin (36:9, 10)
- T. Regele Zedechia (36:11-19)

IV. CAPTIVITATEA BABILONEANĂ (36:20, 21)

V. DECRETUL LUI CIRUS (36:22, 23)

COMENTARIU

Împărțirea cărții în două părți, 1 și 2 Cronici, s-a făcut din rațiuni de conveniență. În original ele au format un singur volum. Astfel 2 Cronici continuă cu precizie exact din punctul în care s-a încheiat 1 Cronici. Linia de demarcație a fost însă bine aleasă: între domnia lui David și cea a lui Solomon.

În 1 Cronici 29 David l-a instalat pe Solomon ca succesor al său. 2 Cronici continuă firul sputei davidice de la Solomon la Captivitatea Babiloneană. 1 și 2 Regi parcurg în esență aceeași perioadă de timp, dar la Cronici accentul cade aproape exclusiv pe regatul Iuda. Regii Israelului sunt menționați doar în măsura în care au avut de a face cu istoria regatului Iuda. De asemenea, accentul în cartea Cronici este *spiritual*, pe când în cartea Regi este *istoric*. Deși o mare parte a materialului este identic în ambele cărți, Cronici conține uneori detalii ce nu se regăsesc în Regi, asta pentru că Cronici a fost scrisă la o dată ulterioară și cu un scop diferit. Vom comenta asupra unora dintre deosebirile dintre cele două cărți, dar va fi imposibil să ne referim în profunzime la toate. (Alte cărți au fost scrise în acest scop).

I. ÎMPĂRĂȚIA LUI SOLOMON (cap. 1-9)

A. Închinăciunea, înțelepciunea și bogăția lui Solomon (cap. 1)

1:1-3 1 Regi 1-3 ne spune ce s-a întâmplat între moartea lui David (1 Cro. 29) și timpul când Solomon a fost instalat ca rege. Adoniia și Ioab au fost uciși în cadrul unei lupte pentru putere, când Solomon a consolidat tronul tatălui său în conformitate cu cuvântul Domnului (1 Cro. 22:9, 10).

După ce și-a consolidat împărăția, Solomon și-a convocat subordonații, organizând o procesiune solemnă la Ghibeon, unde se afla tabernacolul.

1:4-6 David mutase chivotul la Ierusalim (1 Cro. 13-15), dar restul mobilierului tabernacolului se afla la Ghibeon, inclusiv altarul de bronz. Pe

acest altar Solomon a adus o mie de jertfe arse de tot, un exemplu grăitor al devotamentului și loialității sale față de Iehova, Dumnezeuul tatălui său.

1:7-12 Dumnezeu i S-a arătat în aceeași noapte într-un vis, întrebându-l ce-și dorește cel mai mult (v. 7; 1 Re. 3:5). Cererea pe care i-o adresează Solomon lui Dumnezeu să-i dăruiască înțelepciune și cunoștință ca să poată conduce poporul cum se cuvine I-a plăcut atât de mult Domnului încât i-a promis bogății, averi și onoare. Într-o privință, Dumnezeu i se arată fiecărui credincios, întrebându-l ce dorește. Ceea ce ne dorim în viață în mare măsură stabilește ce obținem.

1:13-17 Solomon a revenit la Ierusalim, începând o domnie de mare prosperitate. Versetele acestea se opresc asupra carelor sale, călăreților, orașelor unde stăteau carele, argintului și aurului, precum și lemnului de cedru și cailor săi. Dar însăși prosperitatea aceasta conținea germenii viitoarei căderi, cum adesea se întâmplă în viață.

B. Pregătirea, construirea și dedicarea templului de către Solomon (cap. 2-7)

2:1, 2 Pregătindu-se pentru lucrările propriu-zise de construire a templului, Solomon a ales șaptezeci de mii de bărbați care să care materialele, plus optzeci de mii de cioplitori în piatră și trei mii șase sute de supraveghetori.

2:3-10 Apoi a trimis soli la regele Tirului, Hiram, cel care îi asigurase lui David cedrii pentru construirea palatului regal, solicitându-i ca acum să-l ajute și pe el. După ce a descris semnificația spirituală a proiectului, Solomon a cerut concret să-i fie împrumutați meșteri pricepuți care să lucreze cu artizanul pe care-l angajase David. De asemenea i-a solicitat lui Hiram lemnul necesar. Solomon a promis că va plăti cum se cuvine orice manoperă ce i se va acorda. Se pare că există o discrepanță aici față de suma reală.¹

Discrepanțe aparente

Comentând pe marginea cărții 2 Cronici.

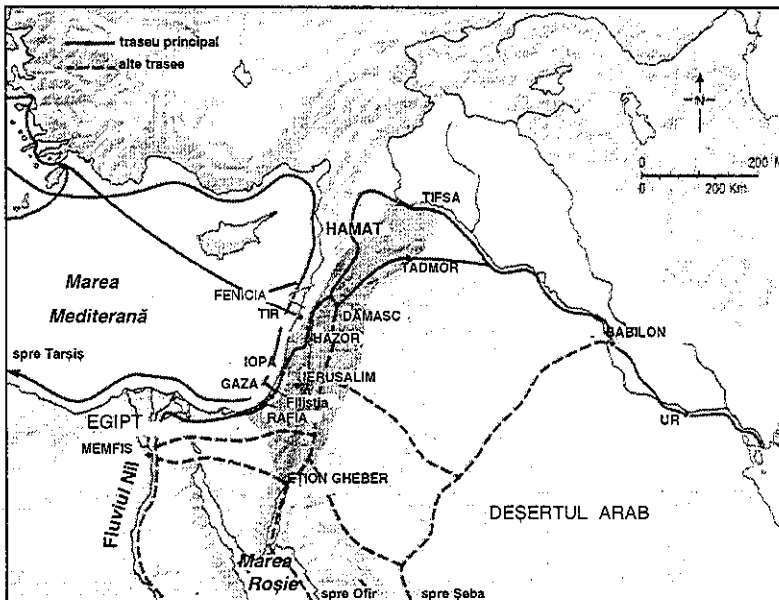
trebuie să recunoaștem că există unele aparente discrepanțe între cartea aceasta și relatările paralele din 1 și 2 Regi. Dacă trecem cu vederea peste aceste deosebiri, vom face un deserviciu cititorilor noștri. Pe de altă parte, dacă subliniem prea mult aceste diferențe, vom fi în pericol de a submina încrederea în Cuvânt – ceea ce desigur nu dorim să facem. Iată care e soluția: am hotărât să scoatem la iveală fără înconjur deosebiri principale, chiar dacă nu le vom putea rezolva pe toate. În același timp, dorim să precizăm că ele nu afectează în nici un fel inspirația Scripturilor. Noi credem că Biblia, în forma originală în care a fost dată, este inspirată de Dumnezeu, negreșelnică și infailibilă.

Am tratat problemele în cadrul notelor finale. În felul acesta discuțiile de natură tehnică asupra amănuntelor aparent contradictorii nu vor dăuna cursivității comentariului. Pe de altă parte, avem prilejul de a cerceta aceste probleme pe scurt, dar fără nici un fel de restricții.

Multe din discrepanțe sunt erori ale copiștilor. Nu trebuie să ne mire faptul că scribii au făcut greșeli minore în copierea și recopiarea Biblii în de-a lungul atâtor

secole. Chiar și astăzi este imposibil să se publice o carte fără ca cel puțin câteva greșeli tipografice să nu se fi strecurat.

În acest punct poate cineva va întreba: „Dacă Dumnezeu i-a putut călăuzi pe scriitorii inițiali ai Scripturii ca textul lor să fie fără greșeli, oare de ce nu i-a putut determina și pe scribi să producă copii lipsite de greșeli?” Răspunsul este, desigur, că El ar fi putut foarte bine s-o facă, dar în înțelepciunea Sa nu a găsit cu cale să procedeze așa. Ceea ce este important pentru noi este ca, în pofida unor minore greșeli ale scribilor sau copiștilor (majoritatea ținând de ortografierea numelor și de redarea cifrelor), Biblia pe care o avem astăzi este Cuvântul lui Dumnezeu. Orice probleme care există au de a face cu detalii minore, nu cu vreo doctrină a Biblii. Este o mare mângâiere să ne amintim că pe când Domnul Isus S-a aflat pe pământ, El S-a folosit de o ediție a Vechiului Testament (nu de manuscrisele originale) și a citat acest text ca fiind Cuvântul lui Dumnezeu. Și noi cei de azi putem folosi versiuni acceptate ale Biblii cu aceeași încredere știind că ele sunt Cuvântul lui Dumnezeu. †

Răspândirea faimei lui Solomon. Influența lui Solomon pe plan economic și politic a beneficiat din plin și de existența unor importante trasee comerciale care străbăteau regatul său.

2:11-16 Răspunsul pe care i l-a trimis Hiram lui Solomon în scris a părut să indice o recunoaștere autentică, spirituală a faptului că această lucrare era de o importanță cu adevărat istorică. El a precizat că-l trimite pe Hiram, un meșter cu o pregătire impecabilă.² De asemenea a promis că va trimite lemn din Liban, contra grâu, orz, undelemn și... vin. Lemnul avea să fie transportat pe calea apei, sub formă de plute, pe Marea Mediterană până la Iopa, după care va fi transportat pe căi terestre la Ierusalim.

2:17, 18 Cei 153 000 de străini erau canaaniti pe care israeliții nu-i nimiciseră. Acum ei au fost puși să presteze muncă forțată.³

3:1-4 După alcătuirea unor minuțioase planuri și pregătiri, în sfârșit au început lucrările propriu-zise de construcție, în anul al patrulea al domniei lui Solomon. Deși a dispus de peste 150 000 de lucrători, și resurse aproape nelimitate, lui Solomon i-a trebuit totuși peste șapte ani ca să termine uriașul proiect.

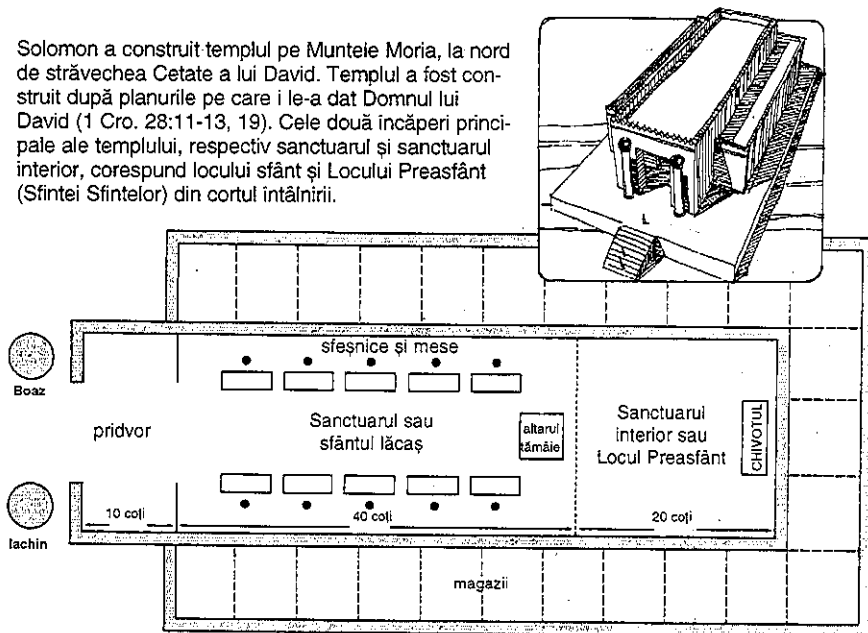
Temeliile au fost puse pe Muntele Moria. Templul avea nouăzeci de picioare

lungime, treizeci de picioare lățime și patruzeci și cinci de picioare înălțime (vezi 1 Regi 6, unde sunt oferite detalii suplimentare). În mare templul era de două ori mai mare decât tabernacolul, având un pridvor cu lungimea de treizeci de picioare.⁴

3:5-9 Interiorul templului era împărțit în două camere la nivelul principal. Cele două încăperi constituiau așa-numita casă și Locul Preasfânt. Edificiul era din piatră. Interiorul era căptușit cu lemn de chiparos, îmbrăcat în aur curat și frumos decorat cu diverse modele și încrustat cu pietre scumpe. Tot ce se vedea în templu era din aur, simbolul dumnezeirii, înfățișând slava Domnului care avea să umple locul.

3:10-13 Cei doi heruvimi au fost așezați în Locul Preasfânt (pe lângă cei doi heruvimi care formau parte comună cu capacul îndurării de deasupra chivotului). Anvergura aripilor lor corespundea cu lățimea Locului Preasfânt. Chivotul avea să fie așezat ulterior sub heruvimi (5:7). Heruvimii sunt ființe spirituale care apar adesea pe paginile Scripturii. Zidurile (v. 7) și perdeaua (v. 14) au fost împodobite cu

Solomon a construit templul pe Muntele Moria, la nord de străvechea Cetate a lui David. Templul a fost construit după planurile pe care i le-a dat Domnul lui David (1 Cro. 28:11-13, 19). Cele două încăperi principale ale templului, respectiv sanctuarul și sanctuarul interior, corespund locului sfânt și Locului Preasfânt (Sfinte Sfintelor) din cortul întâlnirii.

Planul Templului lui Solomon

imagini de heruvimi, simbolizând faptul că ei stau necurmat în prezența lui Dumnezeu. Templul și tabernacolul au fost tipuri ale adevăratei locuințe a lui Dumnezeu – adică, raiul, unde Lui I se închină, zi și noapte, oștiri fără număr (Ev. 8:5). Și ei sunt tipuri ale lui Cristos (Ioan 1:14, verbul „a locuit“ este în original „a cortuit“; 2:19).

3:14-17 O perdea separa cele două încăperi, exact așa cum fusese și în tabernacol. Apoi existau uși (v. 7) între încăperile templului. Doi stâlpi cu capiteluri și o sută de rodii ornamentale au fost așezați în fața templului.⁵ Stâlful din dreapta se numea Iachin (El va stabili) iar cel din stânga se numea Boaz (în El este tăria).

4:1-22 Două metale principale au fost utilizate în templu: bronzul și aurul. Capitolul 4 enumeră pe scurt câteva din obiectele confecționate din aceste metale. Bronzul a fost folosit la confecționarea altarului pentru arderile de tot, a mării și a boiler pe care se sprijinea (v. 2-5, 10),⁶ precum și a celor zece lighene sau bazine portabile (v. 6). De asemenea cu bronz au fost acoperite porțile pentru curte (v. 9), și diverse ustensile (v. 11, 14-18) și cei doi pilăstri și capitelurile din vârful lor (v. 12, 13). Toate acestea au fost turnate în matrite de lut între Sucot și Zereda (v. 17).

Solomon a folosit aur la confecționarea celor zece sfeșnice pentru locul sfânt (v. 7, 20), a celor zece mese pentru pâinea punerii înainte (v. 8, 19) și a altarului aurit (v. 19), a diverselor ustensile (v. 8, 21, 22) și pentru acoperirea locului sfânt și a Locului Preasfânt (v. 22). În general s-a folosit aur pentru obiectele din interiorul templului, în timp ce obiectele din bronz erau folosite mai mult afară.

Toate obiectele templului au fost confecționate de Solomon, cu excepția chivotului, care a fost adus din tabernacol.

5:1-10 În sfârșit s-a terminat construirea templului (v. 1; cf. I Regi 8). Versetele 2-10 ne spun cum s-a făcut transportarea mobilierului de la cortul întâlnirii la templu. Chivotul a fost așezat în Locul Preasfânt. Poate că celelalte articole, cum ar fi altarul tămâierii și masa pâinii punerii înainte, au fost puse deocamdată în

vistierie, întrucât ele nu au fost folosite în templul lui Solomon.

Leviții care au transportat chivotul au fost preoți (v. 4, 7). Ei au așezat chivotul la locul său, sub aripile heruvimilor păzitori (v. 7, 8). Conform textului de la Exod 25:15, drугii trebuiau să rămână atașați de chivot. (Termenul „drew out“ din versetul 9 [„scoși“] din versiunea KJV este inexact.) După I Regi 8:8, capetele drugilor chivotului se puteau vedea din locul sfânt. Cele două table ale legii se mai aflau la această dată în interiorul chivotului.

5:11-14 Versetul 11b: „toți preoții... fără să mai țină ordinea cetelor“ înseamnă că toți preoții care au fost de față în acea zi au participat, nu doar schimbul care era de serviciu.

Când leviții și preoții s-au adunat la capătul de est al altarului, laudând și mulțumindu-I Domnului pentru bunătatea și îndurarea Sa, slava Domnului a umplut templul, încât preoții nu au mai putut sluji înăuntru.

6:1-11 Înainte de a se adresa Domnului în rugăciunea de dedicare, Solomon a amintit poporului cum, în trecut, Domnul nu alesese o cetate care să fie capitala religioasă a țării sau un om, care să fie dregător. (Este adevărat că Samuel și ceilalți au fost lideri, dar nu au avut prerogativele de suveran.) Dar a venit acum vremea ca Dumnezeu să aleagă Ierusalimul ca cetate a Sa și pe David ca rege peste Israel. David a dorit să construiască un templu, dar bunele sale intenții au fost duse la îndeplinire de unul din fiii săi. Iar acum Solomon era mărturia grațioasă a credincioșiei lui Dumnezeu.

6:12, 13 Miezul capitolului 6 îl constituie rugăciunea de dedicare rostită de Solomon (v. 12-42). Este cea mai lungă rugăciune pe care o consemnează Biblia și abundă în expresii de laudă la adresa lui Dumnezeu și cereri pe care I le adresează slujitorul Său. Urcând pe o platformă specială construită în curtea templului, Solomon și-a ridicat mâinile spre cer și s-a rugat. Multe motive avea Solomon să-I *mulțumească* lui Dumnezeu! Sub imboldul harului, Solomon avea, în același timp, multe lucruri să-I *ceară* lui Dumnezeu.

6:14-17 Mai întâi Solomon s-a rugat pentru tronul lui Israel. Până acum Dumnezeu Și-a ținut cuvântul, împlinind făgăduințele pe care i le făcuse lui David. Regele a cerut ca Dumnezeu să-Și arate și pe mai departe credințioșia.

6:18-21 Aceste patru fraze cuprind suma și esența întregii rugăciuni. Tot ce urmează este o dezvoltare a gândului simplu exprimat de verbele **ascultă** (textual „auzi“) și **iartă** (v. 21).

6:22, 23 În continuare Solomon cere ca Domnul să asculte și să judece jurămintele făcute înaintea altarului Său.

6:24, 25 Apoi cere iertare pentru păcatul care l-ar putea face pe Israel să fie înfrânt de dușmanii săi.

6:26, 27 Solomon cere Domnului ploaie, după seceta care s-a abătut în urma păcatului.

6:28-31 El cere izbăvire de foamete sau ciume, pentru ca oamenii să învețe să se teamă de Domnul.

6:32, 33 El cere ca străinii să poată să-L vadă pe Dumnezeu la lucru, când se apropie și ei, chemând mărețul Său Nume.

6:34, 35 Solomon cere biruință în luptă.

6:36-39 El cere izbăvire din captivitate, de îndată ce poporul s-a pocăit și și-a mărturisit răutatea.

6:40-42 Solomon își încheie rugăciunea cu trei cereri. El cere ca rugăciunea să-i fie acceptată. Apoi cere ca preoților care Îl slujesc pe Dumnezeu în templul Său să li se facă parte de har și bucurie. Și în fine cere ca Dumnezeu să fie milostiv cu el însuși, pe temeiul iubirii mari arătate de Dumnezeu față de tatăl său, David.

Pentru ca nu cumva să credem că rugăciunea e alcătuită doar din cereri, să trecem încă o dată prin ea. Multe sunt referirile la atributele lui Dumnezeu. Solomon menționează: caracterul unic al lui Dumnezeu (v. 14); îndurarea Sa (v. 14); transcendența Sa (v. 18); imensitatea Sa (nemărginirea sa) (v. 18); omniprezența Sa (v. 18); dreptatea Sa (v. 23), iertarea Sa (v. 25, 27 etc.); atotștiința Sa (v. 30); harul Său (v. 33); și mila Sa (v. 38, 39).

Pe lângă toate acestea, întreaga rugăciune este pătrunsă de conștiința atotputerniciei și sfințeniei lui Dumnezeu.

7:1-6 De îndată ce a rostit Solomon rugăciunea, s-a pogorât cer din foc și a mistuit ofranda arsă de tot, precum și jertfele iar slava Domnului a umplut templul. Oamenii au văzut norul de slavă coborându-se deasupra templului, drept care s-au plecat cu fața la pământ, închinându-se și lăudându-L pe Domnul. Apoi Solomon a jertfit împreună cu tot poporul mii de tauri și oi Domnului.

Preoții și-au luat în primire atribuțiile, leviții au cântat Domnului din instrumentele lor muzicale, pe care David le confecționase în acest scop. Față în față cu leviții, preoții au sunat din trompete, sub privirile întregului Israel.

Altarul de bronz s-a dovedit neîncăpător pentru numărul enorm de mare de jertfe și ofrande aduse.

7:8-10 Sărbătoarea dedicării a durat șapte zile, în care este cuprinsă și Ziua Ispășirii. Aceasta a fost urmată de Sărbătoarea Corturilor, după care Solomon i-a trimis pe oameni la casele lor.

7:11-16 După ce a terminat Solomon de construit templul și propriul său palat, Domnul i S-a arătat în timpul nopții, dându-i făgăduințe și avertismente. În eventualitatea că Dumnezeu va trimite secetă, lăcuste sau ciumă peste popor, va trebui ca israeliții să se smerească, să se roage, să caute fața Lui și să se întoarcă de la căile lor rele. Atunci El va ierta păcatul lor și-i va restaura.

Versetul 14 ar putea fi versetul de aur al întregii cărți. Deși inițial a fost adresat poporului ales Israel, de atunci încoace a fost *aplicat* cu suficient temei tuturor națiunilor care posedă o moștenire biblică. Este calea sigură de refacere și înviore, de trezire sau reviriment în orice împrejurări. Dacă sunt întrunite condițiile necesare, făgăduințele se vor împlini negreșit.

J. Barton comentează:

Acest verset minunat – cel mai renumit din toată cartea Cronici – exprimă ca nici un alt verset din Cuvântul lui Dumnezeu, ce cere Dumnezeu pentru ca să poată binecuvânta o națiune, fie că este vorba de epoca lui Solomon, fie de cea a lui Ezra, fie de vremurile în care trăim noi înșine. Cei care cred trebuie să se le-

pede de păcatele lor, să se lase de o viață ego-centrică și să se predea cuvântului și vocii lui Dumnezeu. Atunci, și numai atunci, se vor deschide cerurile, revărsând peste noi învierea și trezirea spirituală.⁷

7:17-22 Dacă Solomon va trăi în ascultare de Dumnezeu, El îi va consolida tronul, pentru ca acesta să fie ocupat în continuare de urmașii lui. Pe de altă parte, dacă Solomon și toți israeliții îl vor părăsi pe Domnul, alipindu-se de alți dumnezei, vor fi duși în captivitate și Dumnezeu va respinge templul, până când acesta va deveni un lucru disprețuit, o mărturie pentru popoare că Israel L-a părăsit pe Domnul.

Versetul 16 pare să implice că templul va dăinui în veac. Totuși noi știm că el a fost distrus în anul 586 î.Cr. Desigur, explicația constă în faptul că promisiunea lui Dumnezeu a fost condiționată de credincioșia și ascultarea Israelului. Versetele 19 și 20 sunt un avertisment explicit al faptului că dacă oamenii se vor deda la idolatrie, Dumnezeu va respinge templul.

C. Solomon în toată splendoarea sa

(8:1-9:28)

8:1-6 Citim aici despre realizările și succesele lui Solomon în diverse domenii. Mai întâi el a inițiat un vast program de dezvoltare urbanistică, rezidind sau capturând cetățile pentru provizii, cetățile fortificate, cetățile pentru care și așezările.

8:7-10 I-a înrolat cu forța pe canaanii la munci forțate, în schimb pe israeliți i-a folosit în calitate de luptători, comandanți și demnitari.⁸

8:11 Nu i-a permis soției sale, fiica lui Faraon, să locuiască în palatul regal, pe motiv că acesta era sfânt, având în vedere faptul că acolo se afla chivotul Domnului. Asta nu înseamnă că chivotul fusese literalmente introdus în palatul regal, ci, mai degrabă, că palatul era sfânt în virtutea apropierii de chivotul din templu. Din nefericire, faptul că Solomon i-a interzis accesul la locuința sa specială nu a împiedicat-o pe soția sa să-l abată pe Solomon spre idolatrie (1 Regi 11:1-8).

8:12-16 Regele a avut grijă să respecte

cu scrupulozitate jertfele și ofrandele legate de calendarul religios. De asemenea a numit preoți și leviți care să slujească după orarul pregătit de David, tatăl său.

Astfel toată lucrarea lui Solomon a fost încheiată cu tot dichisul, de la început până la sfârșit.

8:17, 18 În cele din urmă, citim despre operațiunile maritime în care s-a angajat Solomon, în colaborare cu Hiram. Corăbiile sale navigau între Ețion-Gheber și Elat, ambele fiind porturi situate în extremitatea estică a acelei fâșii a Mării Roșii ce se numea Golful Aqaba, și Ofir, care se afla în sudul Arabiei, în estul Africii sau în India.

9:1-9 Când a auzit regina din Șeba despre faima lui Solomon, s-a deplasat în fruntea unei caravane mari, încărcată cu daruri, la Ierusalim, pentru a se convinge personal că ceea ce a auzit este adevărat. Ajungând la Ierusalim, a mărturisit că nici pe jumătate nu i s-a spus despre adevărata realitate a ceea ce vedea acum cu ochii ei. Reginei din Șeba n-a putut să-i scape că prosperitatea ce însoțea domnia lui Solomon se datora harului și îndurării lui Dumnezeu față de Solomon.

9:10-12 Versetele 10 și 11 întrerup firul narativ, pentru a explica sursa unora din bogățiile lui Solomon și scourile nobile în care a folosit el aceste resurse. La plecarea reginei Șeba, Solomon i-a dăruit cadouri mult mai de valoare și în cantități mult mai mari decât cele pe care i le dăduse ea.

9:13-28 Solomon a primit peste șase sute șazeci de talanți de aur în fiecare an. Cu o parte din acest aur a confecționat scuturi, pahare și veselă. Măreția sa i-a adus cinste și belșug din partea tuturor regilor pământului. Schimburile sale comerciale se întindeau până la Tarșiș, localitate situată probabil în Spania.¹⁰ Solomon a avut un număr uriaș de cai,¹¹ teritorii întinse, argint și lemn de cedru. Deși el a domnit peste un teritoriu ce se întindea de la Fluviul Eufrat spre vest, aceste teritorii nu au fost încorporate în întregime în hotarele propriu-zise ale împărăției lui Israel, ci unele din teritoriile de la periferie erau de fapt state vasale, care plăteau tribut lui Solomon.

D. Moartea lui Solomon (9:29-31)

Solomon a murit după o domnie de patruzeci de ani, fiind urmat la tron de fiul său Roboam. Cărțile canonice menționate în versetul 29 au fost utilizate probabil de cronicar ca materiale documentare, ele nedăinuind până în vremea noastră.

II. DIVIZAREA ÎMPĂRĂȚIEI**(Cap. 10)**

10:1-5 Probabil din dorința de conciliere a triburilor nordice, Roboam s-a decis ca inaugurarea sa ca urmaș al tatălui său Solomon pe tronul Israelului să aibă loc la Sihem. Oamenii au promis că-l forsluji dacă le va ușura jugul pe care îl așezase Solomon pe umerii lor. Sintagma „tot Israelul“ (v. 3) înseamnă reprezentanții tuturor triburilor din nord. Roboam a solicitat un răgaz de trei zile, ca să cumpănească cererea poporului.

10:6-11 Întâi, regele Roboam s-a consultat cu bătrânii ce-l slujiseră pe tatăl său, Solomon. Aceștia l-au sfătuit să dea curs rugămintii poporului. Apoi Roboam s-a adresat tinerilor din enturajul său, cerându-le și lor sfatul, deoarece nu era dispus să asculte de îndemnul bătrânilor. Tinerii au respins sfatul bătrânilor, spunându-i lui Roboam să le vorbească oamenilor pe un ton aspru și să promită o îngreunare a jugului.

10:12-19 Când s-au întors oamenii după trei zile și au auzit amenințările regelui, s-au răscolat, sub conducerea lui Ieroboam. Apoi regatul a fost rupt în două, împlinindu-se astfel cuvântul Domnului rostit prin gura lui Ahia (1 Regi 11:29ff.). După uciderea perceptorului Hadoram, Roboam s-a retras la Ierusalim, unde a domnit peste Iuda și Beniamin. Williams comentează în această privință:

Această împlinire a prezicerii lui Ahia, ca în alte locuri din Scriptură, face ca profețiile să fie împlinite prin dezlănțuirea unor pasiuni umane și în cursul obișnuit al evenimentelor. Oamenii cred că ascultă de voia lor, fiind convingși că-și duc la îndeplinire propriile lor planuri, neștiind că, de fapt, Dumnezeu este stăpân pe situație, îngăduind unui eveniment să se întâmple sau intervenind pentru ca să nu se întâmple, în conformitate cu Cuvântul Său.¹²

III. REGATUL IUDA (11:1-36:19)**A. Regele Roboam (cap. 11, 12)**

11:1-4 Când a revenit Roboam la Ierusalim, Domnul a intervenit prin profetul Șemaia, împiedicând izbucnirea unui război civil. El i-a spus lui Roboam să accepte această stare de lucruri, deoarece „de la Mine s-a întâmplat lucrul acesta.“ Anterior Roboam nu ascultase de sfatul bătrânilor, dar acum ascultă. Între cele două regate astfel constituite a existat o stare permanentă de sfadă (12:15), dar s-a evitat un război propriu-zis. Sintagma: „tot Israelul și Iuda și Beniamin“ (v. 3) se referă la toți cei din regatul de sud care erau fideli dinastiei lui David.

11:5-12 O mare parte din timp regele și l-a pierdut zidind cetăți de apărare pentru Iuda. Cetățile fortificate din sudul Ierusalimului demonstrează că se temea și de un eventual atac din partea Egiptului.

11:13-17 Între timp Ieroboam a trăit regatul de nord într-o cumplită și degradantă formă de idolatrie (1 Regi 12), determinându-i pe preoții și pe leviții rămași fideli Domnului să se refugieze în Iuda. Lor li s-au alăturat toți cei ale căror inimi băteau pentru Domnul și în felul acesta regatul lui Roboam a fost întărit. Acești refugiați au plătit un preț ridicat pentru credincioșia lor, deoarece au lăsat în urma lor terenurile publice, averile și prietenii lor.

11:18-23 Roboam a fost un poligam, dar nu pe măsura tatălui său! A avut optsprezece neveste, șazeci de concubine, douăzeci și opt de fii și șazeci de fiice. Soțiile pomenite pe nume erau israelite din familia regală, nu femei păgâne.

12:1-4 Dacă 1 Regi 14:22-24 menționează anumite detalii vizând apostazia lui Roboam, Cronici se mulțumește doar să spună că el L-a părăsit pe Domnul și că nu și-a pregătit inima să-L caute pe Domnul (v. 14). Și iată cum la numai cinci ani de la moartea puternicului monarh Solomon, egiptenii erau la poarta Ierusalimului, gata să-i prade comorile. Cetățile întărite ale lui Roboam nu i-au fost de nici un folos. Șișac a învins regatul Iuda, dar nu din pricina

unei presupuse superiorități militare a Egiptului, ci din pricina necredincioșiei lui Iuda față de Iehova.

12:5-8 Când a venit profetul Șemaia la Roboam a doua oară (vezi 11:2), transmițându-i mesajul condamnării, regele și prinții lui Iuda s-au smerit înaintea Domnului, recunoscând că era drept ca El să-i judece. Pe loc îndurarea și harul Domnului s-au manifestat, aducând izbăvire, nu însă fără lecția usturătoare despre deosebirea dintre ce înseamnă să-L slujești pe Iehova și ce înseamnă să slujești asupritorii.

12:9-12 Oamenii au fost cruțați, nu și regatul însă. Roboam a încercat să facă față situației cât a putut. A înlocuit scuturile de aur cu altele din bronz, fără să realizeze adevărata semnificație a gestului, anume că prezența și bunăvoința lui Dumnezeu (întruchipate prin aur) au fost acum înlocuite cu judecata Sa (bronzul).¹³

12:13-16 Istoria lui Roboam se încheie cu afirmația că el a făcut ceea ce a fost rău și că a fost adăugat la părinții săi. Deosebirea dintre Roboam și bunicul său David se remarcă comparând Psalmul 27:8 cu versetul 14 din 1 Cronici 12. David a căutat fața Domnului. Roboam nu a căutat-o.

B. Regele Abiia (cap. 13)

13:1-3 Abiia, a căruia mamă se numea Micaia,¹⁴ a urcat pe tron în continuare, domnind trei ani la Ierusalim. 1 Regi 15 menționează păcatul său, prin faptul că nu l-a căutat pe Domnul și nu a mers pe calea sa, spre deosebire de David. Dar Cronici sare peste toate acestea, rezumând domnia lui Abiia la bătălia în care s-a angajat cu Ieroboam.

13:4-12 În cuvântarea rostită înaintea bătăliei, Abiia i-a amintit lui Ieroboam că Dumnezeu dăruise împărăția lui David și urmașilor săi. Ieroboam se răzvrătise împotriva dinastiei davidice, strângând în jurul lui o adunătură de oameni de nimic împotriva lui Roboam, pe când acesta era, practic, total lipsit de apărare. Israel spera că va învinge din pricina superiorității sale numerice și a **vițelor de aur**. Israel stabilise un sistem preoțesc fals, la care puteau adera oameni fără să fi beneficiat de aprobarea divină. Pe de altă parte, Iuda

continua să adere la preoția levitică, membrii acesteia continuând să-L slujească pe Domnul în maniera prestabilită de El. Dumnezeu era Căpitanul armatei lui Iuda iar preoții Săi au sunat din trâmbițe semnalul de alarmă în fața pericolului prezentat de armata regatului nordic Israel. Prin urmare, Abiia a arătat cât de mare era nechibzuința triburilor din nord să încerce să lupte împotriva Domnului Dumnezeu.

13:13-18 În loc să asculte de Abiia, Ieroboam a organizat o ambuscadă. Când Iuda a fost prinsă în cursă, oamenii au strigat către Domnul iar preoții au suflat din trâmbițe. Domnul a răspuns, dăruindu-i regatului Iuda o mare izbândă. Cinci sute de bărbați de frunte din Israel au căzut – un preț considerabil de ridicat pentru păcatul de a fi întors spatele lui Dumnezeu!

13:19-22 Abiia a cucerit teritoriul suplimentare, deși nu a reușit să subjuge Israelul în întregime. Pierderea s-a dovedit devastatoare pentru Ieroboam, care a fost lovit ulterior de către Domnul. Dar Abiia s-a întărit și a propășit.

C. Regele Asa (cap. 14-16)

14:1, 2 Următoarele trei capitole ni-l prezintă succint pe regele Asa și domnia sa de patruzeci și unu de ani. Se recomandă citirea în paralel a relatării de la 1 Regi 15:9-24 pentru capitolele ce urmează. Versetul 1 formează o punte de legătură cu capitolul precedent. Textul din Biblia ebraică începe cu capitolul 14 versetul 2.

14:3-8 Sursa păcii care a dominat domnia lui Asa a constituit-o atitudinea inimii sale față de Iehova. Astfel el a îndepărtat multe din păcatele predecesorilor săi, îndemnându-i pe oameni să-L caute pe Domnul și dându-se pe sine pildă demnă de urmat, eradicând cu râvnă idolatria din regatul său.¹⁵ În timpul domniei sale de pace, Asa a întărit cetățile sale, strângând o armată numeroasă.

14:9-15 Pacea de care s-a bucurat Iuda a fost însă amenințată de armata unui etiopian, de un milion de bărbați, cu trei sute de care, care au pornit împotriva lui Iuda. Forța numeric inferioară a regatului Iuda a obținut totuși biruința, deoarece locuitorii săi s-au încrezut în Iehova. Și astfel

dușmanul a fost pus pe fugă.

Rugăciunea lui Asa din versetul 11 este scurtă și la obiect. Căci în iureșul băătăiei nu e timp de cuvântări elocvente, ci se cer rugăciuni izvorâte din nevoia disperată a celor care se roagă, ele fiind extrem de eficiente, dacă persoana respectivă este într-o relație strânsă de părtășie cu Domnul, cum era Asa. Pentru faptul că a mers pe calea trasată de Domnul, în vremurile de pace, acum Asa avea încredințarea că Domnul va purta de grijă și în vremurile de strămtorare prilejuite de izbucnirea războiului. Lupta a început în localitatea Mareșa, o cetate din Iuda, și s-a sfârșit în preajma cetății Gherar, care aparținea filistenilor. Mulți au fost cei uciși, inclusiv cei ce aveau vite. Și astfel a fost dusă la Ierusalim multă pradă de război și animale.

15:1-6 Asa și oamenii săi n-au mai putut de bucurie, văzând izbânda pe care au reperțat-o în fața unor sorți potrivnici. Întorcându-se la Ierusalim au învățat lecția pe care le-o pregătise Domnul. Mai întâi, Azaria le-a amintit că Domnul era cu ei pentru că L-au urmat și I-au căutat fața. Dar dacă-L vor părăsi, și El îi va părăsi. Or, din istorie vedem că mult mai de multe ori Israelul L-a părăsit pe Domnul Dumnezeu lor. În consecință, ei n-au avut pace, fiind în permanentă învinși de dușmanii lor. Dar când națiunea L-a căutat pe Domnul, L-au găsit întotdeauna gata să ierte și să restaureze.

15:7 Întrucât evident Asa îl căuta pe Iehova, Azaria l-a încurajat să meargă înainte pe drumul acesta bun. Strecurat aproape pe neobservate în firul narațiunii, versetul 7 este demn de a fi memorat: „**Dar voi întăriți-vă și nu lăsați să vă slăbească mâinile, căci faptele voastre vor avea o răsplată.**“ Paralela pentru credincioșii de astăzi este 1. Corinteni 15:58.

15:8-15 „Oded“ (v. 8) se referă probabil la fiul lui Oded, Azaria (vezi nota marginală din NKJV). Regele a răspuns cu entuziasm la cuvântul profetului. Îndată și-a intensificat programul de reforme, îndepărtând și mai mulți idoli (cf. 14.3), nu doar din propria sa țară, ci și din cetățile

Efraimului, pe care el le capturase în cursul luptelor. El a refăcut altarul din templu și l-a consacrat, aducând jertfe. A convocat o adunare solemnă la Ierusalim, jertfind Domnului pe altar o parte din prada de război capturată de la etiopieni și legându-i pe oameni printr-un jurământ că vor căuta pe Domnul. Nu a lăsat nici o portiță de scăpare disidenților, ci toți au fost nevoiți să se supună legământului, cei care refuzau fiind executați (v. 13).

15:16-19 Asa a îndepărtat-o pe bunica sa (nu pe **mama** sa¹⁶) din poziția de regină-mamă pe care o ocupase și a distrus chipul obscen la care ținea aceasta. Pentru comentarii asupra versetului 17, a se vedea nota de la 14:3-8. În loc să fie scoase ca mai înainte comori din templu, ele au început să fie aduse în templu. Răvna i-a fost răsplătită, Domnul promițând prin Azaria că-i va dărui pace.

16:1 Către sfârșitul domniei lui Asa, Baeșa, regele Israelului, a încercat să oprească locuitorii regatului său de nord să fugă în regatul lui Asa, fortificând, în acest sens, cetatea Rama, situată nu departe de Ierusalim.

16:2-6 Asa s-a îndreptat aici spre ajutorul omului, în loc să se biziue pe brațul Domnului, cum făcuse când fusese invadat de etiopieni. El a trimis visteria Domnului la regele sirian Ben-Hadad, ca să cumpere cu aceasta ajutorul acestuia. Apoi regele sirian a atacat Israelul dinspre nord, forțându-l pe Baeșa să se retragă din Rama, pentru a-și apăra granița de nord a regatului. Se pare că stratagema lui Asa a reușit, dar Dumnezeu nu a găsit plăcere în fapta sa.

16:7-10 În mod sigur scopul nu scuză mijloacele în ochii lui Iehova, drept care El l-a trimis pe profetul Său Hanani să stea de vorbă cu Asa. Hanani l-a acuzat fără înconjur pe rege că a procedat nechibzuit. Oare nu-l izbăvise Domnul de etiopieni? Nu căuta oare Dumnezeu în permanență oameni prin care să poată lucra? Întrucât Asa alesese să lupte cu armele firii, din acel moment va avea parte de război. Asa s-a aprins de mânie. În loc să asculte de cuvântul Domnului, cum făcuse odinioară (15:8), l-a aruncat pe Hanani în temniță.

16:11-14 Asa s-a decis, la un moment

dat, să procedeze contrar voii lui Dumnezeu, drept care Domnul l-a lovit cu o afecțiune la picioare. Dar Asa nici atunci nu s-a pocăit, conținând să întoarcă spatele lui Iehova și solicitând ajutorul medicilor. La scurt timp după aceea a murit. Unii cred că medicii au fost vrăjitori sau spiriști care vindeau prin formule magice.

În pofida acestui sfârșit tragic, Asa a fost unul dintre cei mai buni regi pe care i-a avut Iuda (15:17). Oamenii au jelit cu multă tristețe moartea sa. În versetul 14 se spune că s-au ars foarte multe mirodenii pentru el, ceea ce înseamnă că trupul său nu a fost incinerat.

D. Regele Iehosafat (cap. 17-20)

17:1-5 Iehosafat i-a urmat tatălui său la tron, domnind douăzeci și cinci de ani (20:31). Acestui rege i se acordă mai mult spațiu la 2 Cronici (cap. 17-20) decât în cartea Regi. Materialul din capitolul 17 este unic, neavând paralelă în 1 Regi.

Suindu-se pe tron, Iehosafat și-a întărit regatul, împotriva lui Israel. A fortificat regatul, dar secretul domniei sale reușite l-a constituit faptul că L-a urmat pe Domnul, cum făcuse și David. Este interesant să observăm cum în permanență se recurge la David ca la un fel de etalon după care se măsoară regii. Când aceștia mergeau pe urmele sale, urmându-i exemplul, prosperau și erau binecuvântați. Când nu-i urmau exemplul, dădeau greș. Țara a avut parte de pace, câtă vreme pe tron s-a aflat Iehosafat, iar dușmanii săi i-au plătit tribut (v. 10-12).

17:6-9 Cuvântul lui Dumnezeu a ocupat un loc prioritar în viața lui Iehosafat, el dându-și toate străduințele să-i urmeze preceptele și găsindu-și desfătarea în a asculta de el. De asemenea el a instituit o regulă în regatul său, în această privință, trimițând o comisie specială de prinți, leviți și preoți care să educe poporul cu privire la căile Domnului, ca astfel oamenii să asculte de poruncile lui Dumnezeu așa cum se găsesc acestea la Deuteronom 6:6ff.

17:10-19 Sub binecuvântarea lui Iehova, Iehosafat a devenit tot mai puternic. Și ce armată și-a strâns! Roboam începuse, cu șase ani mai înainte, de la 180 000

de oameni. Acum forțele regatului Iuda se ridicaseră la 1 600 000 de luptători, în care nu erau incluși cei staționați în cetățile fortificate. Mulți din acești oameni se refugiaseră în Iuda, venind din Israel, pentru că au văzut cum Domnul era cu Iuda. Ce trist însă că Iehosafat nu s-a folosit mai cu dibăcie de forțele acestea, așa cum vom vedea în capitolul 18.

18:1 Până în acest punct între Israel și Iuda existase o stare de ostilitate. Dar iată că fiul lui Iehosafat s-a căsătorit cu fiica lui Ahab (21:5, 6), formând o alianță între cele două regate.

18:2-7 Ahab l-a rugat pe Iehosafat să-l ajute în atacul lansat împotriva Siriei, care deținea o parte din teritoriul său (cf. 1 Regi. 22:3, 4). Iehosafat imediat a consimțit să-l ajute pe Ahab, dar a sugerat ca mai întâi să se ducă să-L întrebe pe Domnul. Prin urmare, Ahab a trimis să-i fie aduși profeții, care într-un glas au prezis că va avea parte de biruință. Probabil că lui Iehosafat, care mai avea încă o anumită doză de discernământ spiritual, profeții aceștia i s-au părut prea încredzătorii, deoarece el a solicitat să se prezinte și un „profet al Domnului,” ca și când voia să spună că cei patru sute de bărbați deja adunați acolo nu ar fi fost în legătură cu Iehova. Se pare că până și Ahab cunoștea diferența dintre profeții săi și un profet adevărat. Dar Micaia (nu Mica, cum apare în unele versiuni românești, n.tr.), singurul prin care puteau ei primi un răspuns de la Dumnezeu, era urât de către Ahab, pentru că niciodată nu profețea decât lucruri rele cu privire la rege.

18:8-11 În timp ce așteptau să vină Micaia, Zedechia a prezis cum sirienii vor fi distruși (poate că cele două coarne pe care și le-a pus îi întruchipau pe cei doi regi evrei), în timp ce toți ceilalți profeți ai regelui au încuviințat cuvântul lui Zedechia. D. L. Moody comentează:

Ahab își avea predicatorii și profeții săi. Nu este om atât de corupt care să nu găsească pe cineva care să predice pe calapodul său.¹⁸

18:12, 13 Între timp, Micaia era presat de solul regelui să agreeze mesajul trans-

mis de ceilalți profeți, prin care aceștia susțineau că cei doi regi vor avea parte de o victorie militară, dar Micaia a promis că va transmite numai cuvântul Domnului. Versetul 13 ar trebui să fie motoul fiecărui predicator și al fiecărui creștin: „Viu este Domnul că voi vesti doar ce-mi va spune Dumnezeuul meu, aceea voi vorbi.“

18:14-17 La început Micaia s-a prefăcut că e de acord cu ceilalți, dar îndată a reieșit că nu o făcea decât de formă. Când Ahab l-a pus să jure că va spune adevărul, Micaia a profetizat despre înfrângerea pe care o va suferi Israelul și despre moartea lui Ahab.

18:18-22 Micaia a explicat apoi de ce-i dădeau profeții lui Ahab informații false: Pentru că erau sub influența unui duh mincinos pe care-l trimisese Domnul din pricina răutății lui Ahab. Așadar Ahab a devenit obiectul judecării, cum profetise odinioară Ilie (1 Regi 21:19-24). Matthew Henry comentează:

Diavolul nu-i ispitește pe oameni fără permisiunea divină, și chiar prin asta Dumnezeu își împlinește scopurile Sale.... Astfel Micaia l-a prevenit cu toată bunăvoința pe Ahab, nu numai cu privire la pericolul care-l pândea dacă pornea la război, ci și cu pericolul de a-i crede pe cei care l-au încurajat să meargă înainte.¹⁹

18:23-26 Micaia a suferit pentru sinceritatea sa. Zedechia... l-a lovit pe obraz iar Ahab l-a internat, dând poruncă să fie hrănit doar cu pâine și apă, probabil crezând că în felul acesta îl va omorî. Ambilor oameni Micaia le-a răspuns, spunând că Domnul va demonstra că ceea ce a spus Micaia a fost adevărat. Scriptura nu ne spune ce s-a întâmplat cu Zedechia, dar despre Ahab știm că a fost ucis în bătălie, potrivit cu cuvântul lui Iehova.

18:27-29 Cuvintele profetului vor fi avut un anumit impact asupra lui Ahab, deoarece el a încercat să se deghizeze pentru a scăpa de judecata lui Dumnezeu. El a sugerat astfel ca Iehosafat să poarte veșmintele sale regale, pe când el (Ahab) va purta uniformă de soldat.

18:30-34 Dar cuvântul Domnului s-a împlinit. Iehosafat a fost izbăvit de sirieni, după ce a învățat lecția amară cu privire la

pericolele încheierii unor alianțe cu cei necredincioși (2 Cor. 6:14). Ahab nu a fost izbăvit. Dumnezeu a dirijat o singură săgeată trasă aparent la întâmplare, care a pătruns printr-o crăpătură din zălele sale, lovindu-l pe Ahab, care până la asfințitul soarelui a decedat.

19:1-5 Când Iehu, fiul lui Hanani, văzătorul, care era și el un profet, l-a muștră pe Iehosafat pentru că a încheiat un tratat de alianță cu Ahab, Iehosafat a răspuns, pocăindu-se de fapta sa.

Relația sa cu idolatrul Ahab dăduse un exemplu rău supușilor săi. Prin urmare, regele a cutreierat regatul, în efortul său de a-i readuce pe oameni la Domnul. De asemenea el a instituit un sistem judiciar, în conformitate cu legea mozaică (Deut. 16:18-20). Astfel, împreună cu cealaltă ocazie anterioară când trimisese învățători în țară, ca să învețe poporul (17:7-9), Iehosafat a demonstrat un respect extraordinar pentru Scripturi. Aceste acțiuni au mai etalat preocuparea sa față de supușii săi și dorința de a se purta cu credincioșie ca regent al lui Iehova.

19:6-11 Îndemnul regelui au fost luate din textul legii (v. 10). El a reinstabilit poruncile inițiale date de Domnul pentru cei care erau judecători în rândul poporului Său. Întrucât ei judecau pe poporul cu care Domnul încheiase un legământ și întrucât El veghea asupra a tot ce se făcea, judecătorii trebuiau să se teamă de Domnul și să ia seama. De asemenea au fost numiți judecători în capitală, la Ierusalim, unde erau judecate cauzele mai dificile. Marele preot Amaria răspundea de cauzele religioase, iar Zebadia, căpetenia tribului lui Iuda, răspundea de cauzele civile. Leviții slujeau în calitate de dregători.

20:1-6 Apoi o armată uriașă de dincolo de Marea Moartă a declarat război Iudei. (În unele manuscrise ebraice în loc de „Edom“ avem „Siria“ în versetul 2.²⁰) Iehosafat a fost pe bună dreptate alarmat. Și astfel el a vestit un post, chemând poporul la templu, unde s-a rugat Domnului. Aceasta este a treia rugăciune a unui rege, în cartea 2 Cronici (vezi și rugăciunea lui Solomon, din capitoul 6, și rugăciunea lui Asa, 14:11).

20:7-13 Iehosafat l-a amintit Domnului

că evreii erau poporul cu care El a încheiat un legământ. Templul, în care se ruga Iehosafat, era lăcașul de închinăciune în care ei se închinau lui Dumnezeu și unde El făgăduise că va auzi și va răspunde la rugăciunile lor. Cei față de care Israel își arătase în trecut mărînimia veneau acum să-l distrugă și să-i ia țara. Iehosafat și-a încheiat apelul său fierbinte și împreună cu toată Iuda, a stat înaintea Domnului, așteptând răspunsul Său.

20:14-17 Duhul Domnului a vorbit prin Iahaziel, risipind frica ce paralizase națiunea. Bătălia era a Domnului. Oamenii nu aveau decât să iasă a doua zi și să vadă lucrarea pe care o săvârșise El pentru ei.

20:18-21 Prin credință oamenii au putut să se bucure, chiar înainte ca să se fi petrecut victoria. A doua zi dimineată, s-au sculat în zori pentru a vedea ce făcuse Domnul. Au ieșit pe câmpul de bătălie, ca și când s-ar fi dus la o sărbătoare, avându-i în față pe cântăreți.

20:22-30 Dumnezeu a semănat o stare de confuzie în rândurile inamicului, când a auzit cum poporul Său cântă cântarea credinței. Și astfel El i-a determinat pe dușmani să se lupte unii cu alții, distrugându-se reciproc. Când a sosit Iuda, singurul lucru pe care a trebuit să-l facă a fost să culeagă prada de război, sarcină care le-a luat oamenilor trei zile. Cu bucurie nespuse de mare în inimă, ei L-au laudat pe Domnul, revenind la Ierusalim în sunetul cântecelor. Țările din jur au luat notă de ce s-a întâmplat iar Iuda s-a bucurat de pace.

20:31-34 Conform modelului anterior din cartea Cronici, este prezentat în continuare un rezumat al domniei lui Iehosafat. În pofida eforturilor sale asidue, el nu a reușit să eradicizeze idolatria din țară. Dar în general el a avut o domnie bună, căutând să facă ceea ce este bine. Chiar dacă nu a fost perfect, el s-a străduit, făcând ceea ce a fost drept în ochii lui Dumnezeu.

20:35-37 Avem aici un postscriptum cu privire la parteneriatul dintre Iehosafat și Azaria, regele rău al Israelului. Aceștia au construit corăbii la Ețion Gheber, pentru a se deplasa la Tarșiș, dar Domnul le-a stricat lucrarea, cum vestise prin gura unui profet pe nume Eliezer.

Iehosafat avea șaiszeci de ani când a murit. Fiul său, Iehoram, care fusese coregent cu el un timp, i-a urmat la tronul regatului Iuda (21:1).

E. Regele Iehoram (cap. 21)

21:1-3 Începând cu domnia lui Iehoram, istoria consemnată în cartea 2 Cronici începe să intre în declin tot mai mare, până când se va ajunge la calamitate și apoi captivitate.

În versetul 2 sunt enumerați doi Azaria, ca frați ai lui Ioram. Versiunea NKJV recurge la o grafie diferită în cazul unuia dintre ei (Azariahu).

21:4-6 Al cincilea rege al regatului Iuda s-a decis să meargă pe calea regilor Israelului, în loc să urmeze calea lui David. Iehoram a fost un asasin și un idolatru. El a ucis mișelește pe toți frații săi, pentru ca să-și consolideze poziția pe tronul țării. Scriptura nu ne lasă nici un dubiu cu privire la influența rea care l-a determinat pe Iehoram să ducă o viață atât de rea: soția sa era fiica lui Ahab (v. 6). Anterior Iehosafat aranjase această căsătorie între cei doi, prin care cele două regate se uneau printr-un pact de alianță iar acum Iuda a fost infectată de aceeași răutate care infecta Israelul. Atalia, fiica lui Ahab, a fost o unealtă în mâinile Satanei ca să aducă judecată asupra poporului lui Dumnezeu.

21:7 Dar Domnul Și-a adus aminte de legământul davidic și astfel El nu s-a purtat față de Iehoram și față de Iuda atât de aspru pe cât se purtase cu Ahab și Israel. („O lumină” înseamnă un descendent care să-i urmeze la tron.) Totuși Iuda avea să sufere mult de pe urma acestei alianțe cu necredincioșii.

21:8-15 Edomiții, care se temuseră de Iuda în zilele lui Iehosafat (17:10), s-au revoltat acum. Libna, o cetate din Iuda, s-a răsculat și ea. Iehoram a complicat și mai mult lucrurile prin faptul că a târât poporul tot mai adânc în idolatrie. Chiar profeția lui Ilie, cuprinsă într-o scrisoare adresată regelui, nu l-a putut îndupleca să se întorcă de la calea rea pe care mergea. Desigur că Iehoram cunoștea puternica lucrare desfășurată de profet în regatul Israel, dar el s-a dovedit tot atât de insensibil față de

ea cum fusese și Ahab.

Ilie a fost răpit la cer în timpul domniei lui Iehosafat (2 Regi 2:11). Întrucât Iehoram a domnit împreună cu tatăl său circa cinci ani, e probabil că Ilie mai era încă pe pământ când a fost transmis acest mesaj. Sau poate că profetul a scris scrisoarea respectivă la porunca divină, dându-i-o lui Elisei ca s-o transmită la vremea potrivită.

21:16-17 Filistenii și arabii au jefuit toate bunurile lui Iehoram, răpindu-i familia, cu excepția lui Iehoahaz, cel mai tânăr dintre fiii săi (numit de obicei Ahazia). Întrucât și el omorâse familia tatălui său, pedeapsa aceasta a părut pe măsura crimei sale.

21:18-20 Iehoram a murit în chinuri cumplite, de o boală incurabilă de intestine. Moartea sa nu a fost deplânsă de nimeni. Întrucât nu umblase în timpul vieții pe urmele celorlalți regi, nici în moarte nu a fost înhumat lângă ei.

F. Regele Ahazia (22:1-9)

22:1-9 Necazurile provocate prin asocierea cu casa lui Ahab au ajuns acum la a treia generație. Ahazia (identic cu Iehoahaz, 21:17 și Azaria, v. 6) a devenit rege după moartea lui Iehoram. El avea doar douăzeci și doi de ani²¹ (textul marginal NKJV) la data urcării pe tron.

Mama sa, Atalia, o nepoată a fiicei lui Omri, a continuat să-și exercite influența nefastă în Iuda, și după moartea soțului ei. Ea a fost principalul consilier al fiului ei, îndemnându-l la rău, spre pierzarea acestuia. Ahazia fusese cruțat (v. 1) pentru ca să rămână un fiu (un urmaș) al lui David care să continue succesiunea dinastică, dar el s-a dovedit ingrat, mergând pe urmele tatălui său, făcând aceleași păcate. El s-a unit cu Iehoram (Ioram) în războiul declanșat împotriva Siriei. Iehu și oamenii săi l-au găsit pe Ahazia ascunzându-se în Samaria și l-au ucis. Slujitorii regelui i-au făcut apoi o înmormântare cum se cuvenea (2 Regi 9:28) deoarece el era nepotul evlaviosului Iehosafat. Ahazia nu a lăsat în urmă nici un fiu suficient de vârstnic pentru a urca pe tronul regatului.

G. Uzurparea reginei Atalia (22:10-23:21)

22:10-12 După ce a pierdut soțul iar acum și fiul, Atalia a pus mâna pe tron, ca să domnească de una singură, omorând proprii ei nepoți! Satan era cel care trăgea sforile din umbră, provocând această măcelărire fără milă a familiei regale, încercând astfel să întrerupă spița mesianică, cum încercase s-o facă anterior și cum avea să încerce din nou în viitor. Dar întrucât promisiunea din Geneza 3:15 garanta faptul că Dumnezeu va păzi spița prin care avea să vină Domnul Isus, Iehova a determinat-o pe Iehoșabeat să-l ascundă pe nepotul ei, Ioaș în templu, unde soțul lui Iehoșabeat, preotul Iehoiada, a avut grijă de Ioaș timp de șase ani.

2 Regi 8-11 ne oferă detalii suplimentare în legătură cu aceste evenimente, făcând de asemenea corelarea cu ceea ce se întâmpla în Israel.

23:1-7 Până când a considerat că Ioaș este încă plăpând, Iehoiada a trebuit să stea liniștit, lăsând-o pe uzurpatoare să ocupe tronul lui David. Dar în al șaptelea an el i-a chemat pe prinți și pe leviți, punând la cale răsturnarea de la putere a Ataliei. Curând vestea s-a răspândit în tot regatul și mulți s-au legat prin legământ să facă totul pentru a-l sui pe Ioaș pe tronul împărăției. Cuvintele din versetul 6b „tot poporul să asculte de porunca Domnului” înseamnă că ei trebuiau să respecte legea care interzicea intrarea în templu (vezi v. 6a). Leviții și prinții au primit fiecare sarcini de îndeplinit, după care au ales Sabatul ca zi a deznodământului.

23:8-11 Pe când au venit la templu cetele care urmau să le înlocuiască pe cele din vechiul schimb, au rămas și unele, și altele. Astfel Iehoiada a reușit să strângă un număr mare de oameni fără să atragă vreo bănuială. Oamenii au fost dotați cu armele lui David, care se aflau în templu, și, după ce s-au efectuat toate pregătirile. Ioaș, tânărul de numai șapte ani, a fost scos din templu și încoronat. I s-a dat apoi un exemplar al legii (Mărturia), potrivit cu cuvântul lui Moise (Deut. 17:18-20). Unii cred că acesta a fost chiar exemplarul ori-

ginal al legii ce fusese plasat în chivot (Ex. 25:21; 2 Cro. 5:10).

23:12-15 Când regina Atalia s-a dus la templu ca să vadă ce era cu uralele și strigătele pe care le auzea, s-a întâlnit cu copilul-rival pe care-l credea mort demult, care iată avea acum pe cap coroana regală. Dar ceea ce a speriat-o probabil și mai mult a fost constatarea că poporul este cu totul de partea regelui-copil. Nimeni nu a luat în seamă strigătul ei: „Trădare!” În realitate, ea fusese cea care trădase. Ea era uzurpatoarea, nu Ioaș. Iehoiada a ordonat uciderea ei, dar nu în interiorul templului. Astfel ea a fost dusă la Poarta Cailor, unde a fost omorâtă pentru atrocitățile comise de ea în Iuda.

23:16-19 De îndată ce a fost îndepărtată Atalia, reforma a luat avânt. Iehoiada și poporul s-au legat printr-un legământ să fie ai Domnului. Și ca să-și demonstreze atașamentul, au distrus templul lui Baal și l-au ucis pe Matan, preotul lui Baal. Ca preot, Iehoiada a fost deosebit de atent față de templu și de închinarea divină. Printre primele lucruri îndeplinite de el a fost repunerea în ordine a slujbei la templu, așa cum poruncise Moise și David. Leviților și preoților li s-au repartizat atribuțiile. El a avut grijă ca de acum încolo sfințenia templului să nu mai fie tratată cu ușurință. Ușierii trebuiau să-i țină afară pe oamenii ce nu erau curați din punct de vedere ceremonial. Iehoiada știa că reforma trebuie să înceapă de la casa Domnului.

23:20, 21 Ioaș a fost dus în casa regelui. Oamenii așteptau cu bucurie să trăiască sub conducerea lui Ioaș, mulțumiți că un fiu al lui David ocupa din nou tronul lui Iuda.

H. Regele Ioaș (cap. 24)

24:1-3 Ioaș avea doar șapte ani când a devenit rege și a domnit patruzeci de ani. Ioaș a făcut ce a fost bine, atâta timp cât Iehoiada a fost în viață. Chiar și cele două neveste ale lui Ioaș au fost alese pentru el de acest preot influent al lui Dumnezeu.

24:4-14 Pentru a restaura templul, Ioaș le-a poruncit leviților să grăbească strângerea fondurilor de la tot Israelul. Când leviții nu au făcut acest lucru suficient de rapid, el s-a supărat pe Iehoiada. În cele din

urmă s-a așezat o cutie specială în fața templului, și oamenilor li s-a poruncit să depună în ea acest „impozit al templului.”²² Apoi sumele strânse au fost luate și distribuite lucrătorilor, care au restaurat casa lui Dumnezeu, în condiția inițială în care se aflase și au întărit-o din nou.²³

24:15-19 Când Iehoiada a murit, după o viață îndelungată și rodnică, a fost onorat în mod deosebit, fiind înhumat alături de regi, aceasta fiind o distincție specială, având în vedere că nu era de viță regală. Dar de îndată ce n-a mai fost această influență evlavioasă, Ioaș a început să ceară sfatul idolatriilor, spre ruina împărăției. Iehova a trimis profeți care să-l avertizeze, dar în loc să se pocăiască, liderul regatului Iuda s-a răzvrătit.

24:20-27 Zaharia a rostit avertismentul lansat de Dumnezeu către popor, iar regele a poruncit ca Zaharia să fie omorât cu pietre pentru aceasta. Ioaș nu și-a adus aminte de bunătatea pe care Iehoiada, tatăl (sau bunicul) lui Zaharia,²⁴ o arătase față de el. Poate ca răspuns la rugăciunea rostită de Zaharia în timp ce murea, Domnul a trimis o mică armată din Siria ca să prade regatul Iuda și să-i ucidă pe dregători și pe prinți. Cei care îl sfătuiseră rău pe Ioaș au murit în acest atac iar Ioaș, fiind el însuși grav rănit, a fost apoi ucis de proprii lui servitori. Asemenea lui Iehoram cel rău înaintea lui, lui Ioaș i s-a refuzat distincția specială de a fi înhumat alături de regii lui Iuda.

Pentru că Ioaș L-a părăsit pe Domnul în ultima parte a vieții sale, nimic nu s-a ales de tot ce făcuse în prima parte a vieții. El reparase templul și îl remobilase, pentru ca apoi să fie nevoit să predea comorile din el sirianului Hazael (2 Regi 12:17, 18). E bine să pornești cum trebuie la drum, dar și mai important este să sfârșești bine. Cunoscând tendința oamenilor de a se lăsa pe tânjală, apostolul Ioan ne avertizează să „priviți la voi înșivă, ca să nu pierdeți lucrurile pentru care ați trudit, ci să primiți o răsplată deplină” (2 Ioan 8).

2 Regi 12 ne oferă detalii suplimentare cu privire la viața și domnia lui Ioaș (numit acolo Iehoas); vezi comentariul asupra aceluiași capitol.

I. Regele Amazia (cap. 25)

25:1-10 După ce și-a consolidat tronul și s-a ocupat de asasinii tatălui său, potrivit legii, Amazia și-a îndreptat atenția spre chestiunile de politică externă. Edomiții se răsculară împotriva lui Iuda în timpul domniei lui Iehoram (21:10) iar acum se părea că Amazia dorește să-i aducă din nou la supunere. Prin urmare, el a tocmii mercenari din Israel. Dar după ce a fost avertizat de un om al lui Dumnezeu, i-a trimis pe israeliți acasă. Deși era îngrijorat de banii pe care i-a achitat deja mercenarilor, el a acceptat asigurările date de profet că Domnul era în stare să-i dea mult mai mult, ca să-i fie compensată necugetata investitie.

25:11-13 Amazia și oamenii săi au ucis zece mii de edomiți, după care au luat prizonieri alți zece mii, ucigându-i și pe aceștia prin aruncarea în prăpastie. Aceștia au fost probabil victimele unor acte de nepusă cruzime sau poate că Amazia a urmat practica curentă pentru acele zile în privința prizonierilor. Mercenarii pe care Amazia îi trimisese acasă în Efraim au pradat furioși cetățile din Iuda, omorând trei mii de oameni și luând multă pradă.

25:14-21 Când Amazia a început să se închine la idoli pe care i-a adus din Edom, un profet l-a mustrat pentru credința lui că acești zei, care n-au fost de nici un folos pentru poporul său, ar putea să-l ajute pe el. Amazia l-a întrerupt pe profet printr-o amenințare, probabil o aluzie voalată la Zaharia, care își pierduse viața profetind împotriva tatălui lui Amazia (24:20-22). Profetul a răspuns la avertismentul regelui cam în felul următor: „Eu nu voi fi lovit. Pentru că ai refuzat sfatul meu, tu ești cel care vei fi nimicit.” Amazia nu a ascultat de sfatul lui Dumnezeu, ci a solicitat sfatul propriilor săi consilieri. Dând dovadă de necugetare, a pornit un război cu Ioaș al Israelului, refuzând să asculte de avertismentul profetului.

25:22-28 Iuda a fost învinsă de Israel iar Amazia a fost umilit și sărăcit. Ierusalimul a fost invadat iar templul pradat. Supușii lui Amazia au uneltit împotriva lui, determinându-l să părăsească Ierusalimul. Amazia a fost asasinat la

Lachiș, trupul său fiind adus înapoi la Ierusalim, unde a fost înhumat.

J. Regele Uzia (cap. 26)

26:1-5 Explicația succeselor lui Uzia o găsim încă în prima parte a capitoului: El a făcut ce era drept înaintea Domnului... și L-a căutat pe Dumnezeu. Zaharia (nu profetul Zaharia) a fost consilierul său evlavios, un om care „pricepea viziunile lui Dumnezeu.”

26:6-15 În tot ce făcea Uzia avea binecuvântarea lui Dumnezeu. A avut izbânzi în luptele cu filistenii și cu amoniții, întărind sistemul de apărare al regatului Iuda. A adunat o armată de elită și a pus la dispoziția acesteia un arsenal puternic. De asemenea a zidit cetăți și a promovat dezvoltarea agriculturii (v. 10). „Mașinile” din versetul 15 au fost un gen de catapultă.

26:16-23 Mai târziu însă inima lui Uzia s-a umplut de trufie. A intrat în templu ca să aducă tămâie înaintea Domnului. Or, se știe că doar preoții erau autorizați să facă acest lucru. Azaria, împreună cu alți optzeci de preoți, toți oameni viteji, au intrat și ei în templu. Mustrările preoților l-au înfuriat pe Uzia, dar înainte de a putea să le facă vreun rău, Domnul l-a lovit cu lepră. A fost scos apoi rapid din templu, unde nu a mai intrat niciodată. Din ziua aceea, a fost leproș toată viața, locuind izolat într-o casă separată, conducerea fiind încredințată fiului său Iotam. Uzia nu a fost înhumat în mormintele regești, din pricina leprei sale, ci într-un câmp din apropierea cimitirului regal.

K. Regele Iotam (cap. 27)

27:1-4 Asemenea tatălui său Uzia, Iotam s-a bucurat de pace, drept care a putut efectua o serie de lucrări de construcție și amenajare a capitalei și a cetăților din jur. El a urmat pilda lăsată de tatăl său, în afară de chestiunea legată de păcatul lui Uzia. Totuși înălțimile nu au fost îndepărtate și se pare că Iotam nu a fost un reformator prea zelos, făcând prea puțin pentru a-i abate pe oameni de la căile lor rele.

27:5-9 Amoniții fuseseră supuși de

Uzia (26:8), dar se pare că după moartea sa s-au decis să nu mai plătească tribut lui Iuda. Iotam s-a luptat cu ei, determinându-i din nou să plătească tribut. Tăria lui Iotam a constat în faptul că l-a inclus pe Dumnezeu în tot ceea ce a făcut. În final l-au înhumat pe Iotam în cetatea lui David, tronul regatului Iuda fiind ocupat apoi de fiul său, Ahaz.

L. Regele Ahaz (cap. 28)

28:1-4 Pentru a ne familiariza cu întreaga istorie a regelui Ahaz, trebuie să citim 2 Regi 16 și Isaia 7. A fost cel mai rău rege pe care l-a cunoscut Iuda până în acel punct. A domnit șaisprezece ani la Ierusalim.²⁵

Nici nu s-a suit bine pe tron, că Ahaz a și început să se dedea la idolatrie. În loc să urmeze exemplul lui David, Ahaz a ales lucrurile rele ale regatului de nord Israel care să-i fie călăuză în viață. Astfel Ahaz a reintrodus abominabilul ritual al sacrificării copiilor în Valea Fiului lui Hinom, din imediata apropiere a Ierusalimului. Or, închinarea la zeul Moloc, în care se încadra această sacrificare a copiilor, nu se mai practicasă încă din vremea lui Solomon (1 Regi 11:7). Acum însă toate genurile de idolatrie și de urâciuni au început să fie din nou practicate și promovate pe scară largă.

28:5-8 Din pricina aceasta, Domnul a adus o mulțime de adversari împotriva lui Iuda. Isaia ne spune că Rezin, regele Siriei, și Peca, regele Israelului, s-au aliat în lupta împotriva Ierusalimului. Nu au reușit să nimicească cetatea de scaun, dar au făcut multe ravagii în Iuda. Israeliiți au ucis o sută douăzeci de mii de oameni într-o singură zi, luând în același timp două sute de prizonieri. Mulți nobili au fost uciși cu această ocazie. Tocmai în perioada când Ahaz a fost amenințat de Rezin și de Peca, Dumnezeu, în harul Său, a dăruit casei lui Israel, prin el, promisiunea nașterii din fecioară a lui Emanuel (Is. 7:14).

28:9-15 Israeliiți erau porniți să-i înrobească pe frații lor din Iuda, ceea ce, desigur, era interzis în Legea lui Moise. Dar Domnul a trimis un profet, care să-i avertizeze ca nu cumva să facă așa, deoarece îi păștea mânia aprinsă a

Domnului. E drept că Israel a fost instrumentul folosit de Dumnezeu pentru a o judeca pe Iuda, dar cruzimea de care a dat dovadă regatul de nord împotriva fraților săi din sud a fost nejustificată. Unele din căpeteniile Efraimului (adică ale Israelului) au avut însă destulă pricepere ca să asculte de cuvintele profetului Oded și să asigure eliberarea captivilor, care au fost apoi echipați și hrăniți din prada de război, după care au fost trimiși acasă.

28:16-27 În acest timp, regele Ahaz a fost atacat și de popoare pe care tatăl său le subjugase, respectiv Edom și Filistia. Dar în loc să se îndrepte spre Domnul în marea lui strămtorare, Ahaz a solicitat ajutorul regelui Tiglat-Pileser al Asiriei. Asistența militară a asirienilor a cumpărat-o cu aurul din templu și din palatul regal. În consecință, regele Asiriei a atacat Siria, omorându-l pe Rezin la Damasc (2 Regi 16:9). Când s-a dus Ahaz la Damasc, pentru a-l întâlni pe Tiglat-Pileser, a fost captivat de zeii sirienilor (2 Re. 16:8-10). Dar alianța încheiată de Ahaz cu regele Asiriei s-a dovedit foarte costisitoare, deoarece Asiria l-a înșelat, obligându-l să plătească un tribut apăsător. Și mai grav, alipirea lui Ahaz de idoli Siriei s-a dovedit fatală, deoarece a atras mânia aprinsă a lui Iehova. Regele Ahaz a înrădăcinat idolatria atât de adânc în Iuda încât nici măcar Ezechia, fiul său, nu a putut s-o dezrădăcineze cu totul. Când a murit, Ahaz nu a fost îngropat în mormintele regale.²⁶ Ahaz este numit regele Israelului în versetul 19. Uneori regii lui Iuda au primit acest nume (vezi 2 Cronici 21:2).

M. Regele Ezechia (ca. 29-32)

29:1-11 Biblia acordă câteva capitole bune domniei lui Ezechia. În cartea 2 Regi i se alocă trei capitole (18–20), iar în Isaia patru capitole (36–39). În cartea de față, 2 Cronici, îi sunt rezervate tot patru capitole. 2 Cronici prezintă mai cu seamă demersurile sale de ordin religios, pe când 2 Regi se ocupă în principal de realizările sale pe plan politic și extern. Ambele cărți subliniază însă remarcabilul său caracter și devotamentul față de Domnul.

Ezechia a început reforma sa plecând de

la liderii religioși. I-a chemat pe preoți și pe leviți, poruncindu-le să se consacre pe ei înșiși și templul. Din pricina necredincioșiei părinților lor, mânia Domnului s-a abătut peste țară, drept care mulți oameni au fost deja uciși sau duși în captivitate. Regele a ținut cu tot dinadinsul să se pună în ordine pe el și regalul asupra căruia domnea față de Dumnezeu, lucru pe care i-a îndemnat pe preoți și pe leviți să-l facă și ei.

29:12-24 Leviții menționați pe nume în versetele 12-14 i-au condus pe frații lor la ascultarea de porunca regelui. Astfel ei au curățit (v. 18) curțile timp de opt zile, apoi templul propriu-zis încă opt zile (v. 17). Au dereticat și au pregătit ustensilele pentru slujba din templu, apoi l-au informat pe regele Ezechia că totul s-a făcut după cum poruncise el. Ezechia a adus o jertfă de păcat pentru regat. Sângele jertfelor pentru păcat și al jertfelor mistuite a fost folosit pentru curățirea altarului.

29:25-36 Preoții și leviții au fost reparați fiecare la locul său, așa cum rânduisese David, cântând și intonând melodii cu instrumentele lor sfințite, în timp ce se aduceau jertfe. Toți cei aflați acolo cu acel prilej s-au plecat înaintea Domnului, închinându-I-se împreună cu leviții. Iar cei ce au simțit îndemnul au adus jertfe mistuite și jertfe de mulțumire. Atât de multe daruri de bunăvoie au fost făcute încât leviții au trebuit să dea o mână de ajutor preoților la înjunghierea animalelor de sacrificiu, întrucât nu au fost destui preoți care să se fi sfințit. Oamenii s-au bucurat de această neașteptată stare de trezire spirituală care a venit peste ei, încolțind în ei speranța unui viitor mai bun pentru Iuda. Toate acestea nu au fost însă decât începutul reformelor lui Ezechia.

30:1-5 Capitolul 30 se ocupă în întregime de demersurile lui Ezechia de a reintroduce sărbătoarea Paștelui, ce nu se mai serbase încă din perioada anterioară scindării împărăției (2 Cro. 8:13).

În prima lună regele curățise templul și restabilise serviciile religioase din cadrul acestuia. În luna a doua el a făcut pregătirile pentru sărbătorirea Paștelui și a sărbătorii azimilor. După Numeri 9:11, Paștele se putea serba în luna a doua, dacă cineva

se întina în urma unui deces sau dacă se întâmpla să fie plecat într-o călătorie. În cazul lui Ezechia, nu s-a putut serba Paștele în prima lună, când prevedea legea, din pricina numărului mare de preoți care nu s-a consacrat (v. 3). Or, fiind o sărbătoare națională, trebuia invitat tot poporul. Prin urmare, au fost trimiși emisari pe tot cuprinsul regatelor Iuda și Israel, ca să-i cheme pe oameni la Ierusalim. În această perioadă, Israelul era o provincie a imperiului asirian, cei mai mulți dintre locuitorii săi fiind deja deportați. Dar Ezechia a reușit să-i invite pe israeliții rămași, fără să întâmpine opoziție din partea asirienilor.

30:6-12 Cei mai mulți dintre israeliții i-au luat în răs pe emisarii care-i chemau să se întoarcă la Domnul. Dar o mică rămășiță s-a pocăit, venind la Ierusalim pentru a serba Paștele în primul an al domniei lui Ezechia, 716-715 î.Cr. (2 Cro. 29:3).

30:13-15 Râvna poporului i-a rușinat pe preoți și pe leviți, determinându-i să-și ia mai în serios îndatoririle. Cetatea a fost curățită de întinarea păgânilor și orice urmă de idolatrie a fost aruncată în **pârâul Chedron**.

30:16-27 Leviții i-au ajutat pe cei ce erau necurați din punct de vedere ceremonial iar Ezechia s-a rugat ca Domnul să treacă cu vederea anumite nereguli, ținând seama însă de atitudinea inimii oamenilor. Domnul i-a ascultat rugăciunea. Sărbătoarea azimilor a fost un prilej de mare bucurie, drept care s-au decis să o serbeze încă șapte zile. Regele și liderii au adus propria lor contribuție la animalele de jertfă pentru această sărbătoare prelungită. Ierusalimul a fost plin de bucurie. Întreaga adunare a fost binecuvântată. Lucrurile reîntraseră pe făgașul de odinioară, al epocii de aur a Israelului. Rugăciunile adresate de preoți lui Iehova se auzeau din nou în cer.

31:1 Primul verset din capitolul 31 este legat de ultimul verset al capitolului anterior. Când au plecat de la Ierusalim oamenii din Iuda au nimicit cu desăvârșire idoli și altarele idolești din Iuda, Beniamin, Efraim și Manase, și abia apoi au revenit la locuințele lor.

31:2-10 În continuare, Ezechia le-a

repartizat preoților și leviților atribuțiile lor, asigurându-le întreținerea prin intermediul zecuielilor. Oamenii au răspuns cu atâta generozitate la apelul său, încât s-a strâns un mare belșug, și încă a mai rămas.

31:11-19 A fost nevoie să fie rezervate mai multe încăperi din templu pentru înmagazinarea excesului de daruri strânse de la popor, în acest sens fiind desemnați oameni pricepuți care să supravegheze întreaga operațiune. Este prezentată lista acestor oameni, fapt ce demonstrează din nou credințioșia lui Dumnezeu, care ține seama de fiecare, neuitând să recunoască serviciul adus de orice persoană cauzei Sale.

Deși în Noul Testament nu ni se poruncește să respectăm principiul zecuielii (deci dăruirea unui procent de zece la sută din venitul cuiva), ni se poruncește totuși să practicăm dărnicia – sistematic și proporțional cu venitul nostru.

31:20, 21 Capitolul 31 se încheie cu cuvinte de elogiu la adresa lui Ezechia. Tot ce a făcut acesta pentru Dumnezeu a făcut cu toată inima. Nici nu e de mirare că a prosperat!

32:1-8 După ce au dus în captivitate triburile din nord (2 Regi 17), asirienii amenințau acum că vor proceda la fel cu regatul Iuda. Ezechia, care plătitese în trecut tribut lui Senaherib (2 Regi 18:13-16), a fost presat de asirieni să se predea, încredințându-le regatul.

Când a invadat Senaherib regatul Iuda, Ezechia a ripostat, întrerupând alimentarea cu apă în exteriorul cetății, rezidind și reparând zidul Ierusalimului, înarmându-i pe dregători și încurajând locuitorii să privească la Iehova, și să nu se teamă de armata asirienilor. G. Campbell Morgan scrie:

La prima vedere ni s-ar părea ciudat felul în care a răspuns Dumnezeu la credințioșia slujitorului Său, îngăduindu ca regatul să-i fie invadat de forțe străine. Pentru a înțelege ce s-a întâmplat în realitate, trebuie să cunoaștem neapărat și alte amănunte, care ne sunt prezentate la 2 Regi 18:7-16. Aici aflăm că Ezechia scuturase jugul regelui Asiriei, pe care tatăl său Ahaz consimțise să-l poarte. Gestul său a atras invadarea Iudei de către Senaherib. Apoi, într-un moment de slăbiciune, Ezechia i-a plătit un tribut apăsător, cedându-i

conducerea, ca să-l cumpere. Numai că deznodământul a fost contrar rezultatelor scontate. Acum Senaherib a pretins nici mai mult, nici mai puțin decât însăși predarea necondiționată a lui Ezechia. În ceasul acesta de mare criză, provocat de propria sa sovărire, Ezechia a descoperit în inima sa resurse nebanuite, credința și curajul său reînviind. Și astfel el a trecut imediat la acțiuni decisive de umilire a inamicului, întrerupând alimentarea cu apă, consolidând fortificațiile, mobilizând forțele armate și, în cele din urmă, dând poporului următoarea asigurare: „Mai mare este Cel care e cu noi decât cel care este cu ei.”²⁷

32:9-19 Pe când asedia cetatea Lachiș, regele Asiriei a lansat o serie de provocări și batjocuri la adresa lui Ezechia și a poporului, lăsând să se înțeleagă că Iehova nu ar fi cu nimic mai puternic decât ceilalți dumnezei pe care îi cucerise el deja și sugerând că singurul lucru înțelept pe care l-ar putea face oamenii ar fi să nu mai asculte de Ezechia, ci să se predea. Versetul 12 arată că până și asirienii auziseră despre reformele lui Ezechia. Dar Senaherib pierduse din vedere două lucruri: loialitatea poporului față de Ezechia și puterea lui Iehova.

32:20-23 După ce Senaherib L-a luat în derădere pe Domnul, Ezechia și Isaia au început să se roage cu stăruință și Domnul a trimis un înger, care a măcinat armata asiriană. Senaherib s-a întors în patrie umilit, fiind ulterior asasinat de proprii săi fii în templul dumnezeului său.

32:24-26 Boala și vindecarea lui Ezechia au avut, probabil, loc înainte de asediul lui Senaherib. În boala sa, Ezechia L-a chemat pe Domnul, care i-a promis că-i va prelungi viața, confirmând promisiunea printr-un semn, în cadrul căruia s-a părut că soarele a mers înapoi un timp. Când însă Ezechia nu a răspuns cum s-ar fi convenit la acest gest de îndurare, Domnul S-a mâniat pe el. Dar pentru că Ezechia s-a smerit, pedeapsa nu a venit peste Iuda decât după moartea sa.

32:27-30 Sunt menționate în mod special bogățiile și cinstea de care a avut parte Ezechia, precum și tunelul pe care l-a construit pentru aducțiunea apei de la un izvor din Valea Chedron la un rezervor din inte-

riorul Ierusalimului. (Vezi 2 Regi 20:20 pentru detalii suplimentare asupra acestui apeduct.)

32:31 Au sosit apoi ambasadorii de la Babilon, intrigati de minunea din sferele cerești de care i-a făcut parte Dumnezeu lui Ezechia. Era și normal ca ei să fie foarte interesați de acest fenomen, deoarece se închinau soarelui și stelelor. Dând dovadă de nechibzuință, regele le-a arătat întreg tezaurul său, trezind în ei dorința de a pune mâna pe aceste comori, dorință ce avea să li se împlinească nu după mult timp.

32:32, 33 Celelalte fapte ale lui Ezechia... sunt scrise în... Isaia. Când a murit, Ezechia a fost îngropat, în cadrul unui serviciu funerar de mare ținută, acordându-i-se toate onorurile. Fiul său Manase i-a urmat la tron.

N. Regele Manase (33:1-20)

33:1-11 Deși a avut un tată atât de cucernic, Manase a fost total diferit, domnia sa fiind cea mai rea dintre toți regii lui Iuda. Totodată a fost și cea mai lungă: de cincizeci și cinci de ani. Lungă este și lista păcatelor lui Manase. Astfel el a întinat cetatea lui Dumnezeu și templul, aducând idoli și reintroducând practica incinerării copiilor în cinstea idolului Moloc, în Valea Fiului lui Hinom. Apoi a fost un ucigaș împătimit (2 Regi 21:16); Josephus ne spune că din ordinul său se organizau execuții zilnice. Tradiția ne spune că el l-a omorât pe profetul Isaia, ordonând secționarea trupului acestuia (referirea de la Evrei 11:37 privitoare la faptul că unii eroi ai credinței „au fost tăiați în două cu ferăstrăul“ se înscrie probabil în această tradiție). Când Manase a refuzat să asculte de Domnul și să se lepede de răutatea sa, Domnul l-a îmboldit pe regele Asiriei să-l prindă și să-l ducă la Babilon, care se afla pe atunci sub control asirian.

33:12-20 Numai 2 Cronici menționează pocăința lui Manase (mențiunea din versetul 18 nu este o referire la cărțile canonice 1 și 2 Regi, ci la o cronică seculară ce nu s-a păstrat). După ce a slujit tot felul de idoli detestabili, ani de-a rândul, Manase a aflat, în sfârșit, că Domnul este Dumnezeu, fiind convertit. Imediat a început să facă tot ce a

putut pentru a conduce poporul înapoi la credințioșia față de Iehova și pentru a eradica idolatria din regatul său. Înălțimile menționate în versetul 17 erau utilizate pentru aducerea unor jertfe Domnului, în alt loc decât la Ierusalim. Desigur, legea interzicea această practică, dar ea continua totuși.

O. Regele Amon (33:21-25)

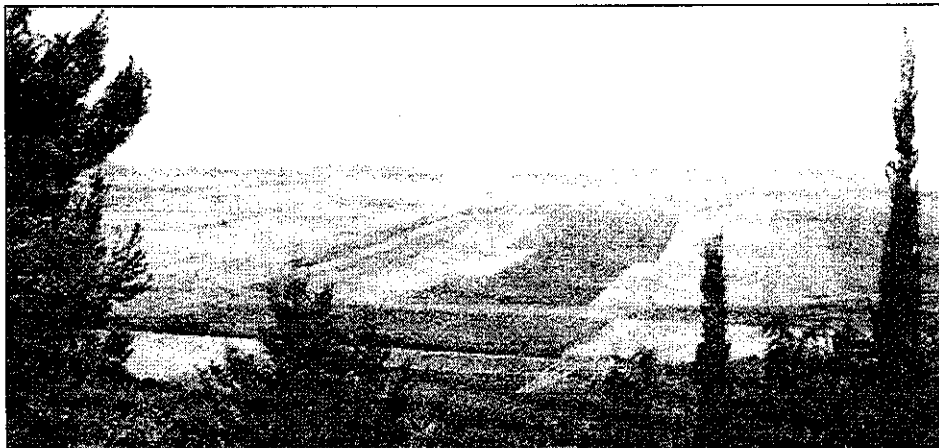
După moartea lui Manase, fiul său nu a continuat reformele începute de tatăl său, ci, mai degrabă, a perpetuat păcatele săvârșite de Manase în prima parte a vieții sale. Tânărul rege Amon a domnit doar doi ani, fiind omorât de proprii săi servitori în propria sa casă. Apoi locuitorii țării i-au executat pe ucigașii lui Amon, aducând pe tronul lui Iuda pe fiul acestuia, Iosia.

P. Regele Iosia (cap. 34, 35)

34:1-7 Altarele idolatre pe care le îndepărtase Manase din cetate (33:15) fuseseră readuse înapoi de Amon și de supușii săi. În al optulea an al domniei sale, regele adolescent Iosia... a început să-L caute pe Dumnezeul tatălui său David. Patru ani mai târziu el a inițiat reformele pentru care este cunoscut. Iosia a avut grijă să nu se repete aceeași greșeală pe care o făcuseră înaintașii săi, drept care a distrus complet tot ce ținea de idolatrie, arzând sau făcând praf toate aceste lucruri. El și-a extins reformele până la cele mai îndepărtate colțuri ale Israelului.

34:8-18 Asemenea marilor reformatori dinaintea sa, curând el și-a îndreptat atenția spre repararea templului. Apoi a fost descoperit un exemplar al Cărții Legii, care a fost citit în fața regelui. Toate trezirile spirituale, revirimentele credinței, mai mici sau mai mari, s-au bazat pe redescoperirea învățăturii Cuvântului lui Dumnezeu. Marea Reformă protestantă din veacul al șaisprezecelea a început tot astfel.

34:19-28 Iosia a tratat cu toată seriozitatea avertismentele din Legea Domnului, trimițând soli la profetesa Hulda, ca să întrebe dacă mai era îndurare pentru ei. Cuvintele ei au confirmat că mânia lui Dumnezeu se îndrepta spre ei. Dar i s-a

Mănoasa Vale Esdraelon, văzută de pe locul străvechii cetăți Meghido. (Foto Howard Vos)

spus că Iosia va fi cruțat, nefiindu-i dat să vadă nenorocirea care se va abate peste Iuda, asta pentru că inima lui a fost sensibilă și pentru că s-a smerit, crezând Cuvântul Domnului.

34:29-32 Deși știa că judecata era inevitabilă, Iosia a strâns pe toți bătrânii din Iuda și a încheiat cu ei un legământ înaintea Domnului. El a așezat Cuvântul lui Dumnezeu înaintea oamenilor, ca ei să poată înțelege cât de gravă era situația în care se aflau și să simtă nevoia acută de pocăință.

34:33 Din pricina calităților puternice de lider pe care le poseda, Iosia a reușit să promoveze în rândurile oamenilor o atitudine de loialitate față de Domnul, în tot timpul vieții sale. Conținutul versetului 33 este tratat mult mai dezvoltat la 2 Regi 23:4-20. Reforma care a urmat descoperirii cărții legii și încheierea legământului au fost și mai profunde decât prima campanie de eradicare a răului din regatul lui Iosia.

35:1-6 Asemenea predecesorului său, Ezechia, Iosia i-a încurajat pe preoți și pe leviți să-și îndeplinească atribuțiile legate de prestarea serviciilor la timpul rânduit. Astfel ei au avut datoria de a reintroduce chivotul în templu, de a se organiza în cetele sau diviziile corespunzătoare, de a-și ocupa locurile convenite în templu și de a se curăți și pregăti pentru serbarea Paștelui. S-au oferit mai multe explicații posibile pentru faptul că chivotul fusese scos din templu, fiind acum readus. E posibil ca

preoții să-l fi purtat pe umeri, din loc în loc, pentru a-l proteja de întinare. Manase sau un alt rege idolatru va fi ordonat scoaterea sa din templu. Iosia însuși îl va fi scos din templu, pe timpul cât acesta a fost restaurat.

35:7-19 Întrucât țara era sărăcită de asirieni, Iosia a asigurat cele mai multe din animalele de jertfă pentru această sărbătoare, la aceasta contribuind cu ce-au putut și ceilalți lideri și preoți. Rânduicile mozaice prescrise pentru sărbătorirea Paștelui și a Sărbătorii Azimilor au fost urmat cu strășnicie, în litera și în spiritul legii. În sunetul cântărilor de slavă, regele și tot alaiul său au celebrat cel mai remarcabil Paște de la Samuel încoace. Nu a fost cel mai mare sau mai fastuos, dar a fost cel mai plăcut în ochii lui Iehova, probabil datorită calității închinării. Paștele acesta a fost ținut în același an în care a avut loc restaurarea templului (v. 19; cf. 34:8ff).

35:20-24 Nu se amintește nimic despre următorii treisprezece ani ai domniei lui Iosia. La vârsta de treizeci și nouă de ani, a pornit la luptă împotriva regelui Neco al Egiptului. Armata egipteană se îndrepta spre nord, pentru a lupta alături de asirieni, împotriva babilonienilor (2 Regi 23:29). Iosia nu și-a putut imagina că mâna lui Dumnezeu era în spatele acestor mișcări de trupe și nu a întrebat pe Domnul ca să verifice dacă cuvintele lui Faraon erau adevărate. Deși s-a deghizat, a fost descoperit și omorât în timpul luptei.²⁸ A fost jelit de

supușii săi, care au deplâns moartea sa, mai ales că cei care credeau în cuvântul Domnului știau că odată cu ieșirea de pe scenă a lui Iosia, judecata divină era decum iminentă (34:22-28).

John Whitcomb comentează pe marginea acestor evenimente:

Acum urmează unul din cele mai ciudate episoade din întreaga istorie a Vechiului Testament. Regele păgân Neco II al Egiptului l-a informat pe Iosia: „Dumnezeu mi-a poruncit să mă grăbesc“, atrăgându-i atenția că dacă Iosia se va amesteca în planul lui Dumnezeu, Dumnezeu îl va nimici (2 Cro. 35:21). Firește, am fi tentați să respingem numai-decât această afirmație, calificând-o drept propagandă, dacă nu am citi în continuare explicația cronicarului, potrivit căreia: „Iosia nu a ascultat de cuvintele lui Neco venite din gura lui Dumnezeu!“ Mai mult, Neco va fi crezut, deoarece Iosia a fost omorât. Ce înseamnă toate acestea? Și-a pierdut Iosia mântuirea din pricina neascultării? Nicidecum, deoarece Hulda afirmase că el va muri „în pace“ (2 Cro. 34:28). Să fi fost oare Faraonul Neco un profet al lui Dumnezeu? Nu, deoarece Dumnezeu mai vorbise nemjlocit unor regi păgâni în diverse alte momente ale istoriei, fără ca acest lucru să le fi transformat neapărat inimile (vezi Gen. 12:17-20; 2:3-7). Putem conchide, așadar, că Dumnezeu a dorit ca armata egipteană să se deplaseze la fluviul Eufrat pentru ca Nebucadnețar s-o poată distruge, împreună cu armata asiriană, împlinind astfel avertismentele Sale anterioare că babilonienii vor cucerii și pedepsi Iuda (vezi Ier. 25:8-11).²⁹

35:25-27 Ieremia... a deplâns moartea lui Iosia. Cântăreții și-au adus aminte de el chiar și după exilul babilonean. Iosia a fost un om al Cărții; el a trăit călăuzit de Legea Domnului și credințioșia lui este consemnată pe veci în Cuvântul lui Dumnezeu. La Ieremia 22:16 citim: „«El a judecat pricina celui sărac și nevoiaș și era bine. Nu înseamnă oare aceasta a Mă cunoaște pe Mine?» spune Domnul.“ Iosua a demonstrat prin viața sa că-L cunoștea pe Domnul. El a început încă de timpuriu să-L caute pe Dumnezeu (34:3), având grijă să asculte apoi de toată lumina suplimentară ce i-a fost dăruită. „Înainte de Iosia n-a mai fost nici un împărat ca el care să se

întoarcă la Domnul cu toată inima sa, cu tot sufletul său și cu toată tăria sa, după toată Legea lui Moise; nici după el nu s-a ridicat nici unul ca el“ (2 Regi 23:25).

Q. Regele Iehoahaz (36:1-3)

Ducerea lui Iuda în captivitatea babiloneană a avut loc în mai multe etape. În anul 605 î.Cr. Nebucadnețar a intrat în Ierusalim, l-a făcut pe regele Iehoiachim vasalul său, și a dus în Babilon o serie de captivi, între care și pe Daniel (2 Regi 24:1). În anul 597 î.Cr., Nebucadnețar a invadat din nou Ierusalimul, deportându-l pe Iehoiachim și luând alți captivi, între care și pe Ezechiel (2 Regi 24:10). În fine, în anul 586 î.Cr., Nebucadnețar a distrus templul, ducând-i în captivitate pe toți, în afară de câțiva dintre cei mai săraci locuitori ai țării (2 Re. 25:1-10).

Iehoahaz... a domnit doar trei luni, fiind detronat de regele Egiptului și obligat să plătească un tribut apăsător. Iehoahaz a fost un om rău, spre deosebire de tatăl său Iosia (cf. 2 Re. 23:31-34). A fost dus în Egipt, unde a murit.

R. Regele Iehoiachim (36:4-8)

Eliachim, numit și **Iehoahaz** era fratele mai vârstnic al lui **Iehoahaz**. El a fost așezat pe tron de către Neco. Domnia sa de unsprezece ani a fost caracterizată de răutate, fiind întreruptă de Nebucadnețar, care a jefuit templul în anul 605 î.Cr. Nebucadnețar voia să-l ducă pe Iehoiachim la Babilon, dar nu a reușit. Deși Cronici nu consemnează acest lucru, știm însă că Iehoiachim a murit lipsit de slavă pe când se afla încă în Ierusalim, așa cum profetise Ieremia (Ier. 22:19; 36:30).

S. Regele Iehoiachin (36:9, 10)

Iehoiachin avea optsprezece ani (text marginal NKJV³⁰) când a devenit rege. După o scurtă domnie de trei luni și zece zile, Iehoiachin a capitulat, predând Ierusalimul, petrecându-și următorii treizeci și șapte de ani ai vieții într-o temniță din Babilon. După moartea lui Nebucadnețar, a fost eliberat și așezat într-o poziție de onoare (2 Regi 25:27-30).

T. Regele Zedechia (36:11-19)

Zedechia, care se numea și Matania, a fost un alt fiu al lui Iosia. Când Iehoiachin și-a demonstrat infidelitatea față de babilonieni, aceștia l-au ales pe Zedechia să ocupe tronul lui Iuda în locul său. Zedechia a făcut ceea ce este rău, refuzând să se smerească înaintea profetului Ieremia. De asemenea și-a călcat jurământul față de Nebucadnețar, răzvrătindu-se. Ierusalimul a trecut apoi printr-un groaznic asediu de un an și jumătate. Când caldeenii (babilonienii) au cucerit cetatea în anul 586 î.Cr., au distrus-o, împreună cu templul, după care au dus în exil toată populația, în afară de locuitorii cei mai săraci ai țării.

IV. CAPTIVITATEA

BABILONEANĂ (36:20, 21)

Timp de 490 de ani, poporul evreu refuzase să țină anul sabatic. Acum pământul evreilor avea să țină un sabat impus, de șaptezeci de ani. Referitor la diversele metode de calculare a celor șaptezeci de ani cât a durat Exilul Babilonean, vezi Introducerea la Comentariul asupra cărții Ezra.

V. DECRETUL LUI CIRUS

(36:22, 23)

Pe când locuitorii regatului Iuda s-au aflat în captivitate, Babilonul a fost cucerit de Medo-Persia. La șaptezeci de ani după ce începuse Exilul, Cyrus, regele Persiei, a emis o proclamație, prin care le permitea evreilor să revină în patria lor.

Este demnă de remarcat ordinea cărților în Biblia ebraică, cartea Cronici ocupând locul ultim. Astfel, în loc să se termine „cu un blestem“ (Maleahi 4:6), Biblia Ebraică se încheie pe o notă pozitivă, încurajatoare:

„Așa vorbește Cyrus, regele Persiei: Domnul Dumnezeu cerurilor mi-a dat toate împărățiile pământului. El mi-a poruncit să-I construiesc o casă în Ierusalim, care este în Iuda. Cine dintre voi este din poporul Lui? Domnul Dumnezeu lui să fie cu el și să se suie!“

NOTE FINALE

¹(2:3-10) Cât i-a plătit Solomon lui Hiram? 1 Regi 5:11 precizează o sumă, pe când la 2 Cro. 2:10 găsim o altă sumă. Întâi Regi se referă la un dar personal acordat casei lui Hiram, pe când versetul 10 se referă la proviziile date lucrătorilor lui Hiram care tăiau lemne pentru Solomon.

²(2:11-16) Cine a fost mama lui Hiram? 2 Cronici 2:14 afirmă că a fost o femeie din tribul Dan, pe când 1 Regi spune că era o văduvă din tribul lui Neftali. Răspunsul e că a fost o femeie din Dan, al cărei soț era din tribul lui Neftali; de aici rezultă că era o văduvă din Neftali. Al doilea sot al ei a fost din Tir.

³(2:17, 18) Câți supraveghetori au funcționat la lucrările de la templu: 3 600 (2:18) sau 3 300 (1 Regi 5:16)? Pentru elucidarea acestui fragment trebuie să mai consultăm alte două pasaje importante. 2 Cronici 8:10 spune că Solomon avea 250 de dregători care dirijau muncile. Adăugați acest număr la cei 3 600 de supraveghetori (2:18) și obțineți cifra de 3 850. Întâi Regi 9:23 spune că dregătorii lui Solomon erau în număr de 550. Adăugați această cifră la cei 3 300 de supraveghetori menționați la 1 Regi 5:16 și obțineți 3 850. Numărul total de dregători și supraveghetori este, prin urmare, identic în ambele cărți: doar defalcarea este diferită. Termenul tradus prin „dregători“ se referă la slujbași militari sau politici, pe când termenul „supraveghetori“ se referă la personalul industrial (echivalent cu supervizori sau maiștri).

⁴(3:1-4) Avea pridvorul înălțimea de 120 de coți (3:4) sau 30 de coți (1 Regi 6:2)? Uni spun că ar fi vorba aici de o greșeală de copiere. Alții, ca de pildă Josephus, susțin că înălțimea era chiar de 120 de coți. Matthew Poole crede că cei 120 de coți se referă la înălțimea unui foișor [adiacent].

⁵(3:14-17) Stâlpii din fața templului aveau înălțimea de treizeci și cinci de coți (3:15) sau optsprezece coți (1 Regi 7:15; Ier. 52:21)? A se observa că 1 Regi se referă concret la înălțimea unui stâlp, pe când textul marginal al versetului 15 spune că stâlpii aveau o lungime de treizeci și

cinci de coți (adică luați împreună). Cu alte cuvinte, treizeci și cinci de coți reprezintă lungimea *totală* a stâlpilor, prin faptul că au fost, probabil, turnați dintr-o singură bucată, fiind apoi secționati în două. Astfel ar rezulta că înălțimea fiecăruia dintre cei doi stâlpi a fost de optsprezece coți (cu rotunjirile de rigoare).

⁶(4:1-22) Măsurătorile date pentru ligheanul de la 4:2 sunt uneori folosite de critici pentru a încerca să demonstreze că Biblia conține erori. Dacă diametrul era de zece coți (180 țoli), circumferința ar fi de 180 de ori pi (pi = 3,14) sau 565,49 țoli, în loc de treizeci de coți (540 țoli). Dificultatea se rezolvă dacă ținem seama de faptul că ligheanul avea grosimea de o palmă (4 țoli). Versetul 2 ne dă diametrul exterior și circumferința interioară. Diametrul interior ar fi fost de 180 de țoli minus două laturi de palmă (8 țoli) sau 172 de țoli. Înmulțind 172 cu pi (3,14), obținem 540,36 țoli, care, rotunjit la cel mai apropiat țol, ne dă cei treizeci de coți din textul biblic.

Ce capacitate avea ligheanul – 2 000 de bați (1 Regi 7:26) sau 3 000 de bați (4:5)? Răspunsul: și una, și alta. Două mii de bați era probabil capacitatea pe care o cuprindea Marea în *mod normal*, dar dacă se umplea până la buza sa, capacitatea era de 3 000 de bați.

⁷(7:11-16) J. Barton Payne, "II Chronicles," *The Wycliffe Bible Commentary*, p. 397.

⁸(8:7-10) Câți dregători lucrau în administrația lui Solomon – 250 (8:10) sau 550 (1 Regi 9:23)? Vezi Notele finale asupra textului de la 2 Cro. 2:17, 18.

⁹(8:17, 18) A primit Solomon 450 de talanți de aur din Ofir (8:18) sau 420 (1 Regi 9:28)? Cifra 2 în ebraică putea să fie confundată ușor cu cifra 5 de către copiiștii ulteriori. Unii sugerează că diferența de treizeci de talanți ar reprezenta suma necesară pentru achiziționarea proviziilor și achitarea lefurilor pe durata călătoriei.

¹⁰(9:13-28) Denumirea *Tarșiș* e folosită în sens generic, desemnând zonele în care se făcea rafinarea metalelor. Termenul e folosit în Vechiul Testament pentru a desemna o țară îndepărtată bogată în

minereuri de metal. „Cei mai mulți cercetători cred că termenul se referă la localitatea Tartessus, din sud-vestul Spaniei, bogată în minereuri de argint, cupru și plumb“ (*The Revell Bible Dictionary*, p. 1136). Probabil sintagma „Corăbiile din Tarșiș“ se referă la vasele pentru navigația pe mare folosite la transportul metalelor rafinate, și nu neapărat la eventuale relații comerciale cu Spania.

¹¹(9:13-28) A avut Solomon 4 000 de iesle pentru caii săi (v. 25) sau 40 000 (1 Regi 4:26)? Textul marginal din ediția NASB subliniază că într-un manuscris vechi al porțiunii 1 Regi 4:24 se găsește consemnată cifra 4 000. Întrucât nu erau decât 12 000 de călăreți, cifra foarte ridicată (40 000) din 1 Regi pare neverosimilă, fiind, mai degrabă, rezultatul unei erori comise de copiiști.

¹²(10:12-19) George Williams, *The Student's Commentary on the Holy Scriptures*, p. 246.

¹³(12:9-12) Cei mai mulți cercetători ai Bibliei sunt de acord asupra faptului că aurul în Biblie este un simbol al dumnezeirii iar bronzul (KJV „brass“, alama) reprezintă judecata.

¹⁴(13:1-3) Mama lui Abiia, Micaia, era fiica lui Uriel (13:2). Dar 2 Cronici 11:20 spune că mama lui Ahia era Maaca, fiica lui Absalom. Istoricul evreu Flavius Josephus ne spune că Uriel a fost ginerele lui Absalom și tatăl lui Micaia sau Maaca (ambele nume desemnând una și aceeași persoană). Asta ar însemna că Micaia a fost fiica lui Uriel și nepoata lui Absalom. (În ebraică același cuvânt poate însemna și *fiică*, și *nepoată*.)

¹⁵(14:3-8) Doi Cronici 14:3 și 14:5 spun că Asa a îndepărtat înălțimile, dar la 15:7 citim că nu a făcut acest lucru. Care versiune e cea corectă? Ambele sunt adevărate. Unele înălțimi au fost dedicate idoloilor, pe când altele erau dedicate lui Iehova (de ex. 1 Regi 3:2). Unii cercetători cred că Asa a distrus doar altarele păgâne.

Keil crede că al doilea dintre texte (15:7) lasă să se înțeleagă că regele nu a reușit să-și ducă la îndeplinire reformele cum ar fi dorit. Rawlinson sugerează că textele de mai sus se referă la perioade

diferite de timp; în prima parte a domniei sale, Asa a combătut idolatria cu mână tare, pe când către sfârșitul vieții, când au apărut fisuri în caracterul său, el nu s-a mai împotrivit idolatriei cu aceeași fervoare, permițând reparația acesteia. Vezi John Haley, *Alleged Discrepancies of the Bible*, p. 323.

¹⁶(15:16-19) În ebraică, în unele texte, ca cel față, se folosește același cuvânt și pentru *mamă*, și pentru *bunică*.

¹⁷(16:1) După 1 Regi 15:33, Baeșa, al treilea rege al regatului Israel, cuprinzând cele zece triburi din nord, a murit în al *douăzeci și șaptelea* an al lui Asa. Dar 2 Cronici 15:19 și 16:1 spun că între Baeșa și Asa a existat o stare de război în al *treizeci și șaselea* an al lui Asa. Thiel, un expert în cronologia regilor evrei, susține că ar fi vorba de al treizeci și șaselea an al istoriei regatului Iuda, iar nu al domniei lui Asa. Al treizeci și cincilea an al regatului Iuda, numărât de la răscoala lui Roboam, ar fi fost, în acest caz, al cincisprezecelea an al domniei lui Asa. Explicația aceasta nu e lipsită de deficiențe și, oricum, este prea detaliată pentru a putea fi dezbătută pe larg în spațiul acesta. Mulți sunt de părere că discrepanța ar proveni dintr-o simplă eroare de copiere.

¹⁸(18:8-11) D. L. Moody, *Notes from My Bible*, p. 59.

¹⁹(18:18-22) Matthew Henry, "1 Kings," *Matthew Henry's Commentary on the Whole Bible*, II:703.

²⁰(20:1-6) În ebraică *Siria* are o grafie asemănătoare cu cea a termenului *Edom*, existând posibilitatea și probabilitatea ca să se fi comis o eroare de copiere.

²¹(22:1-9) Textul masoretic al pasajului 2 Cronici 22:2 spune că Ahazia avea *patruzeci* și doi de ani când a început să domnească. Dar 2 Regi 8:26 spune că avea *douăzeci* și doi de ani. Vârsta mai puțin înaintată pare să fie cea corectă, având în vedere că tatăl său nu avea decât patruzeci de ani el însuși când a murit. Astfel cifra de „patruzeci și doi“ este, aproape sigur, o greșeală comisă de copisti.

²²(24:4-14) A fost cutia pentru

colectarea banilor așezată afară, în fața porții (24:8), sau în interior, lângă altar (2 Regi 12:9)? Unii comentatori cred că au existat două cutii, una afară și alta în interior, lângă altar. Alții cred că a existat doar o singură cutie, care însă a fost așezată când afară, când în interior.

²³(24:4-14) Doi Regi 12:13 spune că nu s-au confecționat vase pentru templu cu sumele colectate, dar 2 Cronici 24:14 spune că vasele au fost fabricate din sumele de bani excedentare. Doi Regi se referă la sumele alocate lucrătorilor pentru repararea casei, pe când Cronici se referă la destinația banilor rămași, după achitarea lefurilor lucrătorilor.

²⁴(24:20-27) La 24:20 se spune că Zaharia a fost fiul lui Iehoiada. Domnul nostru îl numește însă pe Zaharia în Matei 23:25 „fiul lui Berehia“. Iar despre autorul cărții Zaharia se spune de asemenea că a fost fiul lui Berehia (Zah. 1:1, 7). O explicație plauzibilă ar fi aceea că Zaharia despre care se vorbește la 2 Cronici 24 a fost nepotul lui Iehoiada și fiul lui Berehia; în limba ebraică *fiu* poate să însemne și *nepot*. Zaharia care a redactat cartea din Biblie ce-i poartă numele a fost de asemenea fiul lui Berehia, dar, desigur, un alt Berehia. „Zaharia“ este un nume foarte comun pe paginile Scripturii, aparținând multor perioade din Vechiul Testament.

²⁵(28:1-4) Dacă Ahaz avea treizeci și șase de ani când a murit (28:1), asta înseamnă că a avut doar unsprezece ani când s-a născut Ezechia (29:1) sau, potrivit altei reconstituiri de date, cincisprezece ani. Unii cred că Ahaz ar fi putut, de fapt, procrea un copil la vârsta de unsprezece ani; oricum la cincisprezece ani el a fost în mod sigur capabil să procreeze. Alții sugerează că ar fi vorba de o eroare de copiere. Realitatea este că nu dispunem de suficiente informații pentru a rezolva problema cronologiei lui Ahaz.

²⁶(28:16-27) Doi Regi 16:20 spune că Ahaz a fost îngropat alături de părinții săi, pe când 2 Cronici 28:27 spune că nu a fost înhumat în mormintele regale. Ambele

afirmații sunt adevărate. El a fost adăugat la părinții săi și a fost îngropat cu ei (adică în cetatea Ierusalim), deși nu chiar în mormintele regale.

²⁷(32:1-8) G. Campbell Morgan, *Searchlights from the Word*, p. 127.

²⁸(35:20-24) A murit Iosia în Ierusalim (35:24) sau în Meghido (2 Regi 23:29)? El a fost rănit mortal în bătălia de la Meghido și textul din Regi spune că a murit acolo deoarece acolo a suferit trauma care i-a cauzat moartea. În schimb, cartea Cronici precizează că Iosia a murit la Ierusalim. Este exact cum am spune în vremea noastră despre cineva că a murit într-un accident de automobil, deși, în realitate, persoana respectivă a decedat, cum se întâmplă de cele mai multe ori, la puțin timp după aceea, la spital. Astfel se subliniază că accidentul a fost cauza decesului, chiar

dacă alta a fost locația unde a avut loc momentul propriu-zis al încetării sale din viață.

²⁹(35:20-24) John C. Whitcomb, Jr., *Solomon to the Exile*, p. 141.

³⁰(36:9. 10) Versetul 9 spune că Iehoiachin avea *opt* ani când a devenit rege, pe când 2 Regi 24:8 spune că avea *optsprezece* ani. Negreșit versetul 9 conține o eroare comisă de copiiști, deoarece Iehoiachin avea nevastă în momentul când s-a predat babilonienilor, la numai câteva luni după ce a urcat pe tron (2 Regi 24:15). Unele manuscrise ebraice, Septuaginta și, de asemenea, câteva versiuni siriace conțin varianta *optsprezece* ani.

BIBLIOGRAFIE

Vezi Bibliografia de la sfârșitul comentariului asupra cărții 1 Cronici.